

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี
ที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

กมลชนก เศรษฐบุตร

งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2553

29 พ.ย. 2554 มหาวิทยาลัยบูรพา

297361

๙๙๐๖๗๔

เริ่มบริการ

18 ส.ค. 2555

อภิรักษ์นาการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ที่ยังไม่มีมากนักในจังหวัดชลบุรี งานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ถ้าขาดความช่วยเหลือจากผศ.ดร.ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์ และดร.อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล อาจารย์ที่เคารพที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด ซึ่งให้เกิดจิตตรวจทานเนื้อหา และรูปแบบการทำวิจัยเชิงปริมาณ ที่ผู้วิจัยไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำมาก่อน ขอขอบคุณอาจารย์และนักเรียนจาก โรงเรียนต่างๆในจังหวัดชลบุรีที่ช่วยเหลือให้ข้อมูล ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยในด้านต่างๆเสมอมา ทำนี้ผู้วิจัยหวังว่า ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากข้อมูล และนำไปพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์ในจังหวัดชลบุรีต่อไปในอนาคต หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

กมลชนก เศรษฐบุตร

กันยายน 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญ.....	
สารบัญภาพ/ตาราง.....	
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐาน.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยข้อ.....	6
ทฤษฎีด้านประชากร.....	6
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร.....	8
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้.....	9
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและความต้องการ.....	11
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	31
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	35
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	65

สารบัญภาพ / ตาราง

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดงานวิจัย	5
2	ภาพแสดงลำดับขั้นความต้องการ	13
3	ภาพแสดงความสัมพันธ์ระดับต่างๆของความต้องการ	14
4	กระบวนการในการจัดการฝึกอบรม	22

ตารางที่		
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	36
3	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	37
4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	38
5	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกแผนการเรียนที่ศึกษา	39
6	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเกรดเฉลี่ย	40
7	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของนักเรียน	41
8	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว	42
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม	43
10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการการฝึกอบรม	44
11	การเปิดรับข่าวสารการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ	45
12	ค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง	46
13	บุคคลที่พาไปเข้าร่วมการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง	47
14	การเดินทางไปเข้าร่วมการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง	48
15	จำนวนวันที่สะดวกในการไปเข้าร่วมการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง	49
16	การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเพศ	50
17	การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามระดับชั้น	51
18	การเปรียบเทียบรายคู่ ความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามระดับชั้น	51
19	การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามแผนการเรียน	52

20	การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย	53
21	การเปรียบเทียบรายคู่ ความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย	53
22	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม กับระดับความต้องการในการฝึกอบรม	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในหน้าที่ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตนเอง เป็นการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคคล โดยทำให้บุคคลสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถาบัน มาผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม แล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรผู้มาให้การอบรมอีกด้วย (สมาน รังสิโยกฤษฎ์, 2544)

ปัจจุบันการฝึกอบรมกำลังตื่นตัวเป็นอันมากอีกทั้งยังได้รับความสนใจและกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหน่วยงาน องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็ก กลาง หรือใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีโครงการฝึกอบรมสัมมนา สำหรับบุคลากรในระดับต่างๆเกือบทุกระดับ ทุกแผนก ทุกฝ่ายในหน่วยงานต่างๆเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่องซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคล องค์กรต่างๆไม่ว่าจากภาครัฐหรือเอกชน ต่างก็ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดฝึกอบรม มีการส่งเสริมให้บุคลากร ได้เข้าฝึกอบรมมากขึ้นบางองค์กรกำหนดงบประมาณการฝึกอบรมในอัตราถึงร้อยละ 10 ของงบประมาณทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมในเวลาทำงานหรือการฝึกอบรมนอกสถานที่ทำงาน โดยองค์กรเป็นผู้จัดฝึกอบรมเองหรือมอบหมายให้องค์กรอื่นมาเป็นผู้จัดฝึกอบรมให้ ส่งผลให้ตลาดด้านนี้เปิดกว้างต่อผู้เข้ารับการอบรมและต่อองค์กรผู้ให้การอบรม ผู้เข้ารับการอบรมจึงสามารถเลือกหัวข้อการอบรมตามที่ตนเองสนใจได้จากตัวเลือกที่มีนำเสนออยู่มากมาย

ถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมนั้นคือสามารถช่วยนำพาองค์กร ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้ ช่วยทำให้พนักงานมีทักษะและความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างองค์กรให้มีการฝึกฝน และกระตุ้นจิตใจพนักงาน ช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานและความสำเร็จในชีวิตของพนักงาน ช่วยพัฒนาและธำรงรักษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานให้สอดคล้องต่อความต้องการขององค์กร ช่วยสื่อวิสัยทัศน์ นโยบายและกลยุทธ์สู่พนักงานทุกคน ช่วยธำรงรักษาพฤติกรรมพนักงานให้มีจริยธรรมและความรับผิดชอบทางสังคม ช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการ ทั้งนี้การฝึกอบรมนั้นนอกจากจะช่วยเพิ่ม

ความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านต่างๆแล้ว ยังช่วยให้สามารถเรียนรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆได้ เป็นการกระตุ้นให้บุคคลมีความกระตือรือร้นมากขึ้น อีกทั้งยังเตรียมความพร้อมในการเรียน การทำงาน เมื่อต้องเรียนหรือทำงานในระดับที่สูงขึ้น (สุภาพร พิศาลบุตรและขงยุทธ เกษสาคร, 2545)

การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศ ประการหนึ่งคือการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิต บนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้า บริการ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งสร้างระบบเฉพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ (ที่มา:

http://www.thailocaladmin.go.th/work/e_book/eb1/std210550/24/3.pdf) ซึ่งการฝึกอบรมนั้นถือเป็นการพัฒนาความรู้ให้กับคนในชุมชนโดยตรง

มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออก โดยมีภารกิจดังปรากฏในวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ที่กล่าวว่าไว้ว่ามหาวิทยาลัยบูรพาเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ จัดการเรียนรู้และการวิจัยที่ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ เป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่สังคม สืบสานวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาแก่สังคม โดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออก จึงอาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยบูรพาทำหน้าที่บทบาทจากองค์กรของรัฐ เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั่วไปในจังหวัดชลบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้เปิดทำการสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ได้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อผลิตบัณฑิตและบริการวิชาการแก่สังคม ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบนโยบายการบริหารงานจากมหาวิทยาลัยของรัฐบาลมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ทำให้ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต้องแสวงหาหลักสูตรและ/หรือหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อตอบสนองความต้องการนโยบายของรัฐในด้านของการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนและความต้องการของประชาชนในชุมชนไปพร้อมๆกัน แม้ว่าภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาจะเคยมีการจัด โครงการอบรมให้กับนิสิต และบุคลากรภายนอกมาบ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่เคยมีการศึกษาถึงคุณลักษณะของกลุ่มผู้ที่สนใจจะมาเป็นผู้เข้าโครงการฝึกอบรมเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจความต้องการในการเข้าร่วม โครงการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยข้อมูลที่ได้จะช่วยพัฒนาหัวข้อและหลักสูตร โครงการฝึกอบรมให้กับภาควิชานิเทศศาสตร์ และพัฒนาเยาวชนในจังหวัดชลบุรีให้เป็นผู้ที่มีความคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ และมีความสามารถสร้างสร้งงานทางด้านสาขาวิชานิเทศศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. พฤติกรรมการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีเป็นอย่างไร
2. ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มีอะไรบ้าง
3. ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อสำรวจความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (จำแนกตามเพศ สถานศึกษา ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย) กับความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์
4. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

สมมติฐาน

1. นักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ย) ต่างกัน มีความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกัน
2. ประสบการณ์เข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

ส่วนบุคคล และประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกอบรมต่อความต้องการการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้สำรวจนักเรียนมัธยมปลาย 988 คน จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 16,495 คน กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนใน 4 อำเภอของจังหวัดชลบุรีคือ โรงเรียนชลกันยานุกูล โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยาลัย โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียนวัฒนครุณวิทย์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนคาราสุมทร โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนมารีวิทยัพพยา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

เริ่มตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2553 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2554

นิยามศัพท์

ความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลาย หมายถึง หัวข้อของโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ที่นักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีต้องการให้ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จัดให้มีขึ้น

นักเรียนมัธยมปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาอยู่ แบ่งเป็น 1. โรงเรียนรัฐบาล

2. โรงเรียนเอกชน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาอยู่ แบ่งเป็น

1. มัธยมศึกษาปีที่ 4 2. มัธยมศึกษาปีที่ 5 3. มัธยมศึกษาปีที่ 6

แผนการเรียนที่ศึกษา หมายถึง แผนการเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาอยู่ แบ่งเป็น 1. แผนวิทย์-คณิต 2. แผนศิลป์-คำนวณ 3. แผนศิลป์-ภาษา 4. แผนศิลป์-ทั่วไป

เกรดเฉลี่ย หมายถึง เกรดเฉลี่ยล่าสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

การฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ หมายถึง การฝึกอบรมที่มีระยะเวลาไม่เกิน 3 วัน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ วารสารศาสตร์ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วาทยุทธศาสตร์ และสื่อสารการแสดงผล

พฤติกรรมการเข้ารับการอบรม หมายถึง การเข้ารับการอบรมของนักเรียน ทั้งจากการแนะนำของผู้ปกครองและจากความชอบของนักเรียนเอง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อในด้านการเข้ารับการอบรมของ

นักเรียน ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ในการเข้ารับการอบรม บุคคลที่พานักเรียนไปเข้ารับการอบรม วิธีการเดินทางไปเข้ารับการอบรมของนักเรียน และจำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้ารับการอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

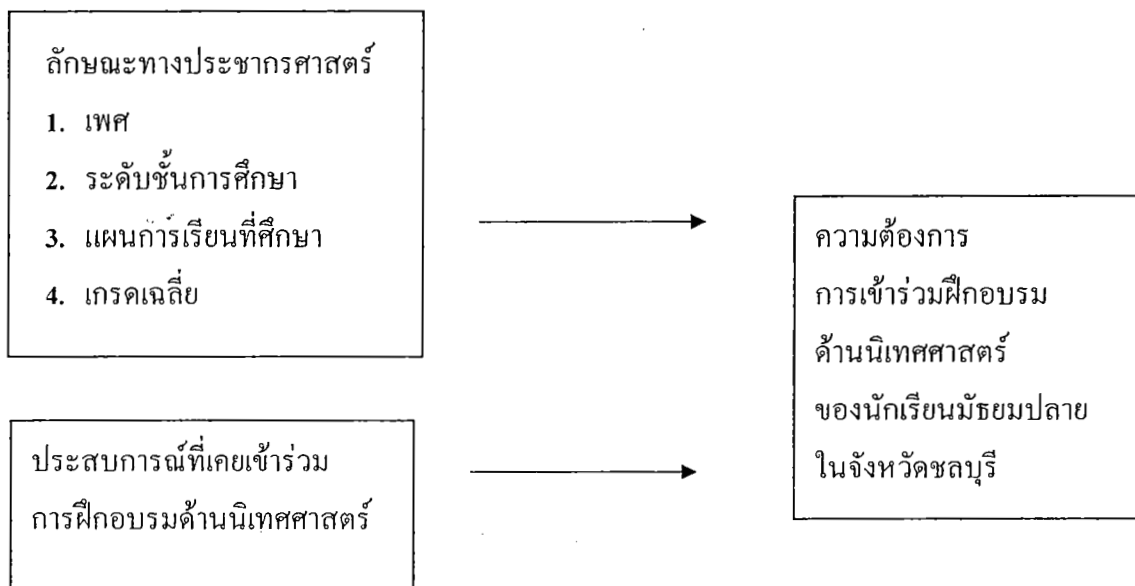
1. ผลวิจัยในเรื่องพฤติกรรม และความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ที่ได้จะเป็นประโยชน์ให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาหัวข้อหลักสูตรโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี
2. ผลวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการวางแผนจัดสรรทรัพยากรของสถาบันให้มีความพร้อมในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวม แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีด้านประชากร
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร
3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและความต้องการ
5. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  1. พฤติกรรมของเยาวชนชั้นมัธยมปลาย
  2. ความต้องการการฝึกอบรมของเยาวชนชั้นมัธยมปลาย
  3. พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

ทฤษฎีด้านประชากร

แนวคิดที่นักวิจัยให้ความสนใจเกี่ยวกับผู้รับสารก่อนแนวคิดอื่นๆ คือ การที่ผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน จะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของพฤติกรรมการสื่อสารหรือไม่ จึงมีความพยายามที่จะจัดกลุ่มของผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเดียวกันเข้าด้วยกัน คุณสมบัติที่นำมาใช้ในการจัดกลุ่มอาจจะเป็นคุณสมบัติที่มองเห็นได้จากภายนอกที่เรียกกันว่า คุณสมบัติทางประชากร (Demographic characteristics) เช่น เพศ อายุ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รายได้หรือแม้แต่ภูมิปัญญาของผู้รับสาร นักวิจัยพยายามศึกษาว่าผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มประชากรเดียวกัน จะมีพฤติกรรมการสื่อสารเช่นเดียวกันหรือไม่ หรือผลกระทบของการสื่อสารต่อผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน จะเป็นเช่นเดียวกันหรือไม่ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 33)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารในยุคเริ่มแรกเป็นการวิเคราะห์แบบง่ายไม่ได้ใช้ตัวแปรที่เป็นนามธรรม หรือตัวแปรที่เป็นลักษณะทางจิตใจ เช่น ทักษะคิด หรือแรงจูงใจ ตัวแปรที่มักจะใช้กันในการศึกษา

วิจัยจึงมักเป็นตัวแปรที่เห็นได้ชัดเจน หรืออาจวัดได้ด้วยการใช้คำถามแบบตรงไปตรงมา หรือบางตัวแปรอาจไม่ต้องใช้คำถามเลยก็ได้ เช่น เพศ ลักษณะของตัวแปรกลุ่มนี้ เราเรียกกันรวมๆ ว่าตัวแปรทางประชากร (Demographic variables) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic status) ภูมิถิ่นอาศัย ศาสนา ฯลฯ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 44)

แนวคิดด้านประชากรนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้หลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อว่า มนุษย์ดำเนินชีวิตตามแบบฉบับที่สังคมได้วางเป็นแม่บทไว้ให้ อายุที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน สังคมทำให้ผู้หญิงมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมแตกต่างจากผู้ชาย คนที่มีการศึกษามีพฤติกรรมแตกต่างไปจากคนที่ด้อยการศึกษา กล่าวโดยสรุปคือ แนวคิดด้านประชากรเชื่อในความคิดที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 44)

การสื่อสารก็จัดเป็นพฤติกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมต่างๆ ไปแตกต่างกัน ดังนั้น นักวิชาการสื่อสารบางกลุ่ม จึงเชื่อว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารของบุคคลนั้นๆ จึงน่าจะแตกต่างกันด้วย พฤติกรรมการสื่อสารดังกล่าว นอกจากจะหมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำในภาษาหรือการใช้ถ้อยคำในภาษา ตลอดจนกลยุทธ์ต่างๆ ในการสื่อสาร ให้สำเร็จตามประสงค์แล้ว ยังรวมไปถึงการเลือกหรือการเปิดรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่างๆ ตามที่ผู้รับสารต้องการ งานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีประชากรมักจะมองหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อต่างๆ เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรย่อมจะมีกิจกรรม และการดำเนินชีวิต ตลอดจนการมีเวลาว่างที่แตกต่างกัน (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 45)

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีประชากรยังคงใช้หลักของการอธิบายพฤติกรรมการเปิดรับสารของผู้รับสารว่าเป็นแรงบังคับจากภายนอกเพียงอย่างเดียวเท่านั้น องค์ประกอบด้านอื่นๆ นั้นไม่ได้นำมาใช้ในทฤษฎีหรือแม้แต่ในการอภิปรายผลการวิจัยขององค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่ทฤษฎีมองข้ามไป ได้แก่ ลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ทัศนคติ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนรสนิยมของผู้บริโภค ซึ่งน่าจะมีบทบาทเป็นอย่างยิ่งต่อการเลือกเปิดรับสื่อมวลชน ทั้งในแง่ของประเภทของสื่อมวลชน และเนื้อหาที่เสนอในสื่อ แนวคิดทฤษฎีประชากรไม่ได้นำเอาลักษณะทางจิตวิทยาซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของมนุษย์ (ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางจิตวิทยา) เข้ามาอธิบายพฤติกรรมทางการสื่อสารของผู้รับสารเลย ดังนั้น จึงมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นแนวทฤษฎีที่ไม่เพียงพอสำหรับใช้อธิบาย หรือนำมาศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ได้ แม้แนวทฤษฎีประชากรนี้จะยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวุฒิสมาชิกผู้รับสาร ทั้งยังสะดวกในการเก็บข้อมูลเนื่องจากมักจะ ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้สูง เป็นตัวแปรที่มีความคลุมเครือน้อยมาก (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 52)

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร

การเลือกสรรในการรับสาร ✓

ปัจจัยในการสื่อสารที่มักจะมีการกล่าวถึงบ่อยๆ ว่าเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสาร นั่นก็คือ กระบวนการเลือกสรร (Selective process) ของผู้รับสาร ข่าวสารต่างๆ แม้ว่าจะได้รับการตระเตรียมมาอย่างพิถีพิถัน ใช้ผู้ถ่ายทอดที่มีความสามารถและความน่าเชื่อถือสูง หรือใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพมากก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ก็มิได้ประกันความสำเร็จของการสื่อสารไปยังผู้รับสารตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เพราะผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ตามความต้องการ ตามความเชื่อ ตามทัศนคติ ตามความรู้สึกกึ่งนึกคิด ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน (Baran & Davis, 2006, p. 150)

กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้

การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective exposure) ✓

หมายถึงแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง โดยปัจจัยดั้งเดิมต่างๆ เช่น ทัศนคติเดิมของผู้รับสาร หรือปัจจัยด้านสังคม จิตใจ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (ระดับการศึกษา วัย อาชีพ รายได้) ความเชื่อ อุดมการณ์ ค่านิยม ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ประสบการณ์ จะเป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสาร (Baran & Davis, 2006, p. 151)

การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective perception)

เป็นกระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้วก็ใช้ว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายข่าวสารชิ้นเดียวกันที่ส่งผ่านมาไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไปถึงจึงมิได้อยู่ตัวอักษร รูปภาพ หรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสารจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายความเข้าใจของตัวเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงงูใจ สภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ขณะนั้น เป็นต้น (Baran & Davis, 2006, p. 152)

การเลือกจดจำ (Selective Retention)

เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทักษะคิด ประสิทธิภาพ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า (Baran & Davis, 2006, p. 151)

การแสวงหาข่าวสาร

การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการการสื่อสารมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือความต้องการได้รับข่าวสาร และความบันเทิง (Charles Atkin, 1973, 208) ความต้องการข่าวสารนั้นเกิดจากความไม่รู้ หรือไม่แน่ใจของปัจเจกบุคคลที่มาจาก

1. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้น กับระดับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้ความเข้าใจสูง
2. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้น กับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลนั้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

การแสวงหาข่าวสารหรือการเลือกรับข่าวสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติหรือความคิด และความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้มีความรู้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งเพื่อสนองความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงด้วย นอกจากนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสาร เฉยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วด้วย (Charles Atkin, 1973, 208)

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

เมื่อบุคคลกระทำสิ่งใดพวกเขาเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละคน นักทฤษฎีการเรียนรู้กล่าวว่าพฤติกรรมมนุษย์โดยมากเกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงขับ ตัวกระตุ้น ตัวนำ การตอบสนอง และการเสริมแรง แรงขับเป็นสิ่งกระตุ้นภายในที่ทำให้เกิดปฏิกิริยา แรงขับเป็นสิ่งจูงใจเมื่อมันมีผลโดยตรงต่อสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้น การตอบสนองทางความคิดเป็นไปตามสถานการณ์ สิ่งที่เป็นตัวนำคือ ตัวกระตุ้นรองที่จะกำหนดว่าบุคคลจะตอบสนองเมื่อใด ที่ใด และอย่างไร ถ้าประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นที่พอใจ จะมีการ

ตอบสนองมากขึ้น และถ้าปฏิบัติกริยาตอบได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมก็จะเกิดมากขึ้น (Kotler & Armstrong, 2009, p. 77)

พฤติกรรมของบุคคลเกือบทั้งหมดเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านทางประสบการณ์และการฝึกฝน การเรียนรู้จากประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์นั้นสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล ยกตัวอย่างเช่น ถ้ายาแก้หวัดชนิดใหม่ไม่สามารถลดอาการหวัดได้ บุคคลนั้นก็จะมีเชื้อยาแก้หวัดชนิดนั้นอีก การเสริมแรงและการทำซ้ำช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การเสริมแรงสามารถเป็นได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ เมื่อบุคคลตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นแล้วได้รับความพึงพอใจ เท่ากับพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลไม่ได้รับความพึงพอใจ (การเสริมแรงทางลบ) บุคคลก็จะไม่ทำพฤติกรรมนั้นอีก (การตอบสนอง) (McDaniel, Lamb & Hair, 2010 p. 195)

ความตั้งใจในการเรียนรู้ (Strength of Learning)

ยิ่งการเรียนรู้ดั้งเดิมมีมากเท่าไร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะกลับคืนมามากขึ้นเท่านั้น ในเวลาที่ต้องการความตั้งใจในการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้ (Hawkins, Best & Coney, 2004, p. 335)

1. ความสำคัญ (Importance) – ความสำคัญหมายถึงคุณค่าที่ผู้รับสารให้นำหนักต่อข้อมูลที่ได้เรียนรู้ ยิ่งหัวข้อที่เรียนรู้มีความสำคัญกับบุคคลมากเท่าไร ความมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของบุคคลนั้นก็ยิ่งมากขึ้น ทำให้ยิ่งอยากเรียนรู้มากขึ้น ความสำคัญเป็นสิ่งที่แยกสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสูงออกจากสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องต่ำ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสูงมักจะสมบูรณ์มากกว่าการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องต่ำ
2. ความเกี่ยวข้องกับสาร (Message Involvement) – เมื่อบุคคลไม่เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้สามารถเพิ่มขึ้นได้โดยการทำให้บุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวสาร ยิ่งหัวข้อที่เรียนรู้มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลมากเท่าใด บุคคลจะยิ่งอยากเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น
3. อารมณ์ (Mood) – ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความสุขทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น อารมณ์ด้านบวกที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเสนอข้อมูลจะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น อารมณ์ด้านลบระหว่างการรับรู้ข้อมูลช่วยให้เข้าใจในรายละเอียดมากขึ้น
4. การเสริมแรง (Reinforcement) – สิ่งใดก็ตามที่เพิ่มความเป็นไปได้ของการทำให้เกิดการตอบสนอง ในอนาคตนั้นคือการเสริมแรง การเสริมแรงมีผลกระทบที่สำคัญต่อความเร็วในการเรียนรู้และช่วงเวลาของผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การเสริมแรงทางบวกก่อให้เกิดผลทางบวกหรือความต้องการทางบวกตามมา การเสริมแรงทางลบเป็นการหลีกเลี่ยงผลที่ไม่พึงพอใจหรือไม่ทำให้ผลที่ไม่พึง

พอใจนั้นเกิดขึ้น ส่วนการลงโทษนั้นตรงกันข้ามกับการเสริมแรง แต่มีผลต่อการเรียนรู้เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้หยุดพฤติกรรมนั้นๆ

5. การทำซ้ำ (Repetition) – การทำซ้ำเพิ่มการเรียนรู้และความทรงจำโดยการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลในความทรงจำ หรือโดยการเพิ่มการเชื่อมโยงของแนวความคิด ยิ่งคนได้รับข้อมูลหรือทำพฤติกรรมบ่อยเท่าไร คนก็จะยิ่งเรียนรู้และจดจำมากขึ้นเท่านั้น ผลของการทำซ้ำนั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญและการเสริมแรง
6. รหัสคู่ (Dual Coding) บุคคลสามารถเก็บข้อมูลด้วยวิธีการหลากหลาย การเก็บข้อมูลเดียวกันด้วยวิธีการที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดเส้นทางภายในเพิ่มขึ้น (การเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้อง) เพื่อให้ได้ข้อมูลนั้นกลับคืนมา ซึ่งสามารถทำให้เพิ่มการเรียนรู้และเพิ่มความทรงจำ

✓ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและความต้องการ

แต่แต่ละคนมีความต้องการ (needs) หลายสิ่งหลายอย่างในช่วงเวลาหนึ่ง ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตั้งเครียด เช่น ความหิวกระหาย หรือความลำบาก บางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา (psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (recognition) การยกย่อง (esteem) หรือ การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจเมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดเป็นความตั้งเครียด สิ่งจูงใจ (motive) หรือแรงขับ (drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง นักจิตวิทยาได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของมนุษย์ ทฤษฎีที่ได้รับนิยามมากที่สุด 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ และทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ ทั้งสองทฤษฎีให้ความหมายของการจูงใจแตกต่างกัน (Philip Kotler, 2009)

ทฤษฎีการจูงใจของฟรอยด์

ฟรอยด์ตั้งสมมติฐานว่าบุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยามีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม ฟรอยด์พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้าหลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝัน พุดคำที่ไม่ตั้งใจพูด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผลและมีพฤติกรรมหลอกหลอน หรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก ฟรอยด์ชี้ให้เห็นว่าบุคคลไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับการจูงใจ (motivation) ของตัวเองนัก นักจิตวิทยาทางด้านการจูงใจได้เก็บผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากตัวอย่างผู้บริโภครุ่นเล็ก เพื่อเปิดเผยถึงแรงจูงใจเล็กๆที่อยู่ภายใน นักวิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทางอ้อม และ “เทคนิคการฉายภาพ” หลายเทคนิคเพื่อดึงความเป็นตัวเองออกมา เช่น การเชื่อมต่อกำพูด การเติมประโยคให้สมบูรณ์ การแปลความหมายของภาพ และการแสดงบทบาทสมมติ นักวิจัยทางด้านการจูงใจพบสิ่งที่น่าสนใจหลายด้าน (Philip Kotler, 2009)

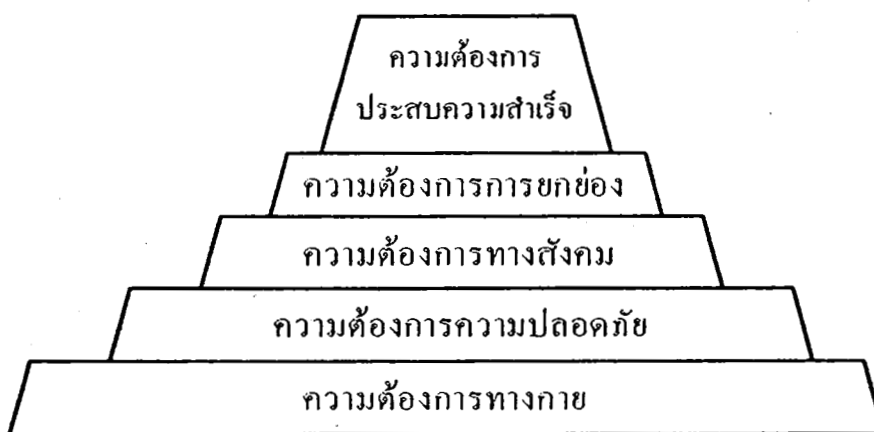

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์

การจัดทำโครงการฝึกอบรมจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตรภายใต้สถานการณ์ที่ถูกต้องตรงตามความต้องการ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) (Schiffman et al., 2007) Maslow เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมากสามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขาได้รับความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่ากระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็น "สัตว์ที่มีความต้องการ" (wanting animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจและเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่นๆต่อไปซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่างๆอยู่เสมอ มาสโลว์จึงมีความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ความต้องการของมนุษย์แต่ละคนได้รับความพึงพอใจเพราะมนุษย์แต่ละคนมีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs)

1. เมื่อมีความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนอง หรือถูกทำให้พอใจแล้ว ความต้องการนั้นจะไม่เป็นตัวกระตุ้น หรือเป็นแรงจูงใจต่อไป แต่จะมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปอีก
2. โครงสร้างหรือตาข่ายสำหรับความต้องการของคนส่วนใหญ่ทั่วไปมักจะมีคามยุ่งยากซับซ้อน และมีจำนวนมากมายที่ไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน
3. โดยทั่วไปความต้องการในระดับที่สูงกว่าจะไม่เกิดขึ้น หากความต้องการในระดับที่ต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนอง
4. วิธีการต่างๆมากมายที่จะทำให้ความต้องการในระดับที่สูงกว่าได้รับการตอบสนองมากกว่าความต้องการในระดับที่ต่ำกว่า

Maslow กล่าวว่าความปรารถนาของมนุษย์นั้นคิดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนาเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความปรารถนาตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความปรารถนาขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับดังนี้ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs) ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem needs) และความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs)

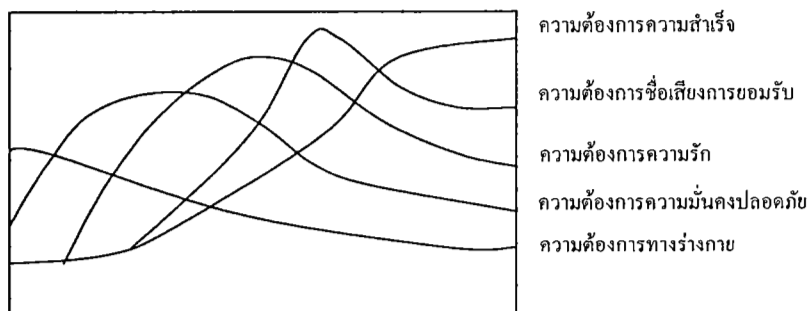

ภาพที่ 1: ภาพแสดงลำดับขั้นความต้องการ ที่มา: Schiffman et al., (2007)

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการทางด้านนี้คือความต้องการขั้นพื้นฐาน ตัวอย่างของความความต้องการด้านนี้ ได้แก่ อาหาร ยา เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย บุคคลทั่วไปจะใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อแสวงหาสิ่งเหล่านี้ トラบใดที่ความต้องการนี้ยังไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลจะไม่สนใจด้านอื่นๆ แต่เมื่อใดก็ตามที่ความต้องการด้านนี้ได้รับการตอบสนอง บุคคลจะมีความต้องการด้านอื่นๆตามมา
2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการด้านนี้ได้รวมเอาความมั่นคง ความปลอดภัย ความรู้สึกที่ปราศจากการขู่เข็ญคุกคาม การปราศจากความวิตกกังวลเป็นต้น ความต้องการด้านนี้เหมือนกับความต้องการทางด้านร่างกาย กล่าวคือ เมื่อบุคคลยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือยังไม่ได้รับความพึงพอใจ บุคคลจะมีความกังวลวิตกหมกมุ่นอยู่กับความต้องการนี้ แต่ถ้าเมื่อใดที่ความต้องการนี้ได้รับการตอบสนอง บุคคลจะยุติหรือเลิกที่จะหมกมุ่นกับความต้องการนี้
3. ความต้องการทางด้านความรัก (Belongingness and Love Needs) ความต้องการทางด้านนี้ได้รับความเป็นมิตรภาพ ความรัก และความเป็นเจ้าของไว้ด้วย โดยทั่วไปเมื่อความต้องการด้านที่หนึ่งคือความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการด้านที่สองคือความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยได้รับการตอบสนอง บุคคลก็จะมีความต้องการทางด้านความรักตามมา และกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการนี้ บุคคลนั้นก็จะมีปัญหาทางด้านจิตใจ รู้สึกถูกทอดทิ้ง รู้สึกว่าเหว่เปล่าเปลี่ยว
4. ความต้องการด้านชื่อเสียง ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ (Esteem Needs) ความต้องการนี้ได้นำเอาความรู้สึกส่วนตัวในความสำเร็จ การตระหนักหรือการได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นบุคคลใดก็ตามที่สามารถทำให้บุคคลอื่นยอมรับในความสามารรถหรือประสบความสำเร็จในความต้องการอันนี้ จะมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถและมีความ

เชื่อมั่นในตนเอง แต่จะมีความรู้สึกหมกมุ่น ไม่สบายใจ และในที่สุดความรู้สึกหมกมุ่น มีความรู้สึกไม่สบายใจจะนำไปสู่ความท้อแท้ใจ

5. ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self Actualization Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสุดยอดของมนุษย์หลังจากได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต่างๆที่กล่าวมาขั้นต้นแล้ว โดยทั่วไปบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่บรรลุความต้องการนี้จะรู้สึกยอมรับตัวเองและคนอื่น ระบบความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น จะรู้สึกว่าตัวเองมีความไม่ลำเอียงและมีความปรารถนาในเรื่องความสันโดษ (Schiffman, et al., (2007)

ภาพที่ 2: ภาพแสดงความสัมพันธ์ระดับต่างๆของความต้องการ (Schiffman et al., 2007)

จากภาพแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของความต้องการจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง และในขณะที่ความต้องการของบุคคลดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆนั้น จำนวนและชนิดของความต้องการเพิ่มมากขึ้น และความต้องการขั้นใดขั้นหนึ่งจะมีความสำคัญก็ต่อเมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนเต็มที่ (บรรลุถึงยอดสูงสุดของเส้นโค้ง) นอกจากนี้ ยังมีข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่ว่า ความต้องการประเภทต่างๆเหล่านี้ยังมีลักษณะที่ควบคู่ หรือคาบเกี่ยวกันไปโดยไม่แยกกันเด็ดขาด ดังจะเห็นได้จากเส้นโค้งที่ซ้อนกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความต้องการในขั้นต่อไปอาจเริ่มมีขึ้น โดยที่ความต้องการก่อนหน้านี้นี้ไม่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์เสียก่อน ยกตัวอย่างเช่น ขณะที่ความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองยังไม่เต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์นั้น ความต้องการทางด้านความมั่นคงและปลอดภัยจะเกิดขึ้นแล้ว

อิทธิพลของความต้องการที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความต้องการเป็นปัจจัยหนึ่งของปัจจัยทางจิตวิทยา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล จากตัวอย่างในกรณีของความ ต้องการทางร่างกาย ถ้าหากบุคคลอยากได้รับการตอบสนองในทุกๆเรื่อง เช่น เรื่องของปัจจัย 4 บุคคลนั้นก็จะต้องขยันขันแข็ง หรือในกรณีของความ ต้องการทางด้านจิตใจ เช่น ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความต้องการทางด้านชื่อเสียงหรือการได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น เช่น ในที่ทำงาน บุคคลนั้นก็จะต้องแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับทั้งจากผู้ร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา หรือในกรณีของเด็กโดยทั่วไปมีความต้องการยอมรับ

ต้องการเลียนแบบจากผู้อื่น ต้องการความพึงพา ต้องการเรียกร้องความสนใจ ต้องการความร่วมมือ เป็นต้น ดังนั้นหากเด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ตอบสนองความต้องการต่างๆของตน ก็จะต้องมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ เพราะถ้าไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว บางครั้งเป็นการยากลำบากที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น หรือกรณีของเด็กที่มักจะมีความต้องการต่อสังคม เช่น ต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนๆในกลุ่มเล็กๆ ต้องการแสดงออก ต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อน ดังนั้น หากเด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ตอบสนองความต้องการต่างๆดังกล่าว ก็จะต้องมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ ในแง่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความต้องการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล (Shiffman et al., 2007)

การฝึกอบรม

ถ้าพิจารณาถึงความหมายของการฝึกอบรมแล้วในทฤษฎีของนักวิชาการฝึกอบรมมีดังนี้

วิจิตร อวาศกุล (2537) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มพูนความถนัด ความรู้ทางธรรมชาติ ทักษะ หรือความชำนาญ ความสามารถของบุคคลให้มีเทคนิควิชาการ ในการทำงาน เพื่อให้บุคคลกรเกิดพฤติกรรมใหม่ หรือเพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง การฝึกอบรมหมายถึง การพัฒนาหรือฝึกฝนอบรมบุคคลให้เหมาะสมหรือเข้ากับงานหรือการทำงาน

พงศ์ หรดาล (2539) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลเพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และทัศนคติ (attitude) อันเหมาะสม จนก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิติ ตย์คานนท์ (2543) ให้ความสำคัญกับผลของการเรียนรู้หรือการอบรมว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรม โดยให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้คนเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2544) เขียนความหมายของการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และหน้าที่ต่างๆ

ฟลิปโป (Flippo) กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการของการสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะหรือความชำนาญให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานหรือคนงานแต่ละคนในขอบเขตของการปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง

แนตเลอร์ (Nadler) ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมทั้งหลายที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงการทำงานของผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่

สรุปจากความหมายดังกล่าวข้างต้น การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในหน้าที่ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือการปฏิบัติงาน

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้น จึงเป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพ ของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรม อาจเป็น เรื่องที่ตรงกับความต้องการ ของตัวบุคคลนั้นหรือไม่ก็ได้ แต่จะเป็นเรื่องที่มีมุ่งเน้นให้ตรงกับงานที่กำลังปฏิบัติอยู่หรือกำลังจะ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ การฝึกอบรม จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ซึ่งสามารถประเมินผลได้จากการปฏิบัติงานหรือผลงาน (Performance) หลังจากได้รับการฝึกอบรม

เจริญ แสตนภักดี (2541, หน้า 101-102) เขียนถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมและการวางแผนการฝึกอบรมไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

1. เพื่อรักษาหรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน
2. เพื่อฝึกฝนให้ความรอบรู้ในด้านวิชาการเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปปรับเข้ากับประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วแต่เดิม
3. เพื่อเปลี่ยนทัศนคติและปรับตัวให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
4. เพื่อบำรุงขวัญและส่งเสริมบุคลิกภาพให้สูงขึ้น
5. เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้พร้อม สำหรับการพิจารณาเลื่อนหรือเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงาน

การวางแผนการฝึกอบรม

การฝึกอบรมที่ดีต้องมีการวางแผน มีหลักการหรือแนวคิดพิจารณาเพื่อนำไปวางแผนได้ ดังนี้

1. What หมายถึง อบรมเรื่องอะไร?
2. Who หมายถึง อบรมใคร? ระดับใด? ใครเป็นผู้อบรม? หรือเป้าหมายเป็นใคร?
3. When หมายถึง อบรมเมื่อใด? นานเท่าใด?
4. Where หมายถึง อบรมทำไม? ขาดความรู้? ฝีมือ? ทำที่? ทัศนคติที่เหมาะสม? คุณธรรม จริยธรรม?
5. How หมายถึง อบรมด้วยวิธีใด? อย่างไร?

วิจิตร อวาทกุล (2540) เขียนประเภทของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนการทำงาน (pre-service training or pre-entry training)

หมายถึง การศึกษาวิชาความรู้พื้นฐานใน โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ซึ่งจัดการศึกษาจัด

หลักสูตรให้สนองความต้องการของตลาด เช่น การแพทย์ วิศวกร นักเคมี ฯลฯ การศึกษาประเภทนี้ไม่ได้สอนให้นักศึกษาจบออกมาเพื่อทำงานหรือบริหารประชาชนโดยตรง แต่สอนเน้นหนักไปในเชิงวิชาการทฤษฎีหลักการเทคนิค ส่วนการทำงาน วิธีปฏิบัติดำเนินงานในโรงงาน สถาบันในชีวิต

จริงนั้น เป็นหน้าที่ของหน่วยงานและนักศึกษาต้องไปฝึกปฏิบัติหาประสบการณ์เอาเอง ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัญหาที่องค์กรต้องจัดการฝึกอบรมให้

2. การอบรมปฐมนิเทศ (orientation)

เป็นการอบรมให้แก่บุคคลที่เข้ามาทำงานใหม่ที่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานในระยะแรก ยังไม่รู้อะไรที่เกี่ยวกับหน่วยงาน เป็นการแนะนำให้พนักงานที่บรรจุใหม่ได้ทราบเกี่ยวกับ นโยบาย วัตถุประสงค์ ประวัติ กฎ ระเบียบ ความเป็นมาของหน่วยงาน ผู้บริหาร โครงสร้าง การทำงาน สภาพของการจ้าง เป็นการชั่งชั่งข้อสงสัยต่างๆ ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติงานใหม่

3. การอบรมก่อนเข้าทำงาน (induction training)

พนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมก่อนเข้าประจำการ จากโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย จากคณะสาขาวิชาต่างๆ เป็นการได้รับความรู้พื้นฐานที่เป็นหลัก หรือทฤษฎีที่ใช้กับงาน ได้กว้างๆหลายอย่าง เช่น ผู้ที่จบทางวิทยาศาสตร์เคมี ผู้ที่จะใช้วิชาเคมีทำงานกับโรงงานน้ำอัดลม กับผู้ที่จบเคมีที่จะไปทำงานกับ โรงงานผงซักฟอก หรือผู้ที่จบเคมีทำงานกับ โรงงานปุ๋ย จะ ได้ไม่เสียเวลาศึกษางานด้วยตนเอง เกิดการผิดพลาดและไม่ค่อยได้ผล ย่อมต้องรับการฝึกอบรมก่อนเข้าทำงานที่แตกต่างกัน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและประสบการณ์เบื้องต้นของสาขางานนั้น

4. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการหรือประจำการ (in-service training, on-the-job training)

หมายถึง การจัดการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงานในหน้าที่ที่ตนเองทำให้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่บุคคลยังดำรงตำแหน่งอยู่ ไม่ต้องลาออกไปเรียน ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่งานของหน่วยงานนั้น ในขณะรับการฝึกอบรม โดยหน่วยงานหรือทางราชการจัดขึ้นเอง เช่น การอบรมพัฒนาระยะสั้น การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ ที่หน่วยงานต่างๆ จัดให้มีขึ้นเป็นครั้งคราว เหล่านี้จัดว่าเป็นการฝึกอบรม หรือการพัฒนาบุคคลในระหว่างการปฏิบัติการทั้งสิ้น นอกจากนั้นการเรียนทางไปรษณีย์ การซื้อหนังสือตำรามาอ่านศึกษาด้วยตนเอง ได้สันทนกับผู้ทรงคุณวุฒิ ก็จัดว่าเป็นการฝึกอบรมระหว่างประจำการด้วย เป็นการเติมความรู้ เพิ่มความรู้ใหม่ให้กับผู้กำลังปฏิบัติงาน

5. การฝึกอบรมเฉพาะเรื่องเฉพาะวิชา (specific training)

เป็นการอบรมเทคนิคปลีกย่อย หรือเป็นรายละเอียดเฉพาะเรื่อง เช่น การอบรมเทคนิค “การตรวจการคิดเชื่อในรังไข่” “การตรวจตัวอ่อน” ฯลฯ ซึ่งเป็นการอบรมรายละเอียดเฉพาะเรื่องที่จัดทำเป็นพิเศษของหน่วยงาน เพื่อเสริมสร้างงานหลักให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

6. การอบรมพิเศษ (special training)

เป็นการอบรมรายการพิเศษ ที่นอกเหนือไปจากการอบรมหลักขององค์กรทั้ง 5 ข้อดังกล่าวข้างต้น เช่น การอบรมอาสาสมัคร บรรเทาสาธารณภัย การอบรมเพื่อประโยชน์ของสังคม ส่วนรวม หรือ การอบรมให้แก่บุคคลนอกหน่วยงาน เป็นการร่วมมือในการจัดอบรม ระหว่างหน่วยงานในสังคมชุมชน

จกกลนี้ ชุดวิชาเทวินทร์ (2542) ได้เขียนประเภทการฝึกอบรมไว้ดังนี้
ประเภทของการฝึกอบรมแบ่งเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการ (pre-entry training)

เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้าอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน ซึ่งเนื้อหาของอบรมจะเน้นในเรื่องของภารกิจแรกเริ่ม และภารกิจทั่วไปขององค์กร เนื้อหาโดยทั่วไปจะมีลักษณะผสมผสาน คือมีทั้งการฝึกอบรมในห้อง และการฝึกอบรมภาคสนาม ปกติจะมีช่วงเวลาที่ไม่นานนัก ตั้งแต่ 2-3 วัน หรือบางกรณีอาจจะใช้เวลานานเป็นเดือน

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (in-service training)

เป็นการอบรมในช่วงที่เข้าไปทำงานแล้ว หรือผ่านระยะการทดลองงานแล้ว การฝึกอบรมจะจัดให้เป็นระยะๆ ให้กับระดับของบุคลากรที่แตกต่างกัน มีทั้งในเรื่องของการบริหารทั่วไป การอบรมการจัดการ การอบรมเฉพาะหน้าที่ หรือการอบรมเฉพาะเรื่องคล้ายๆ กับ on the job training ซึ่งระยะเวลายืดหยุ่นได้ตามความต้องการ ส่วนใหญ่จะใช้เวลาไม่นานนักประมาณ 1-3 สัปดาห์

3. การฝึกอบรมในโครงการ (project related training)

เป็นการอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ อาทิเช่น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลาไม่นานนัก เป็นการอบรมเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร มีทั้งการอบรมทางด้านเทคนิคและการอบรมในเชิงการจัดการ จัดอบรมโดยผู้ให้ทุน ปกติระยะสั้นคือ 1-3 สัปดาห์ หรือขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโครงการ

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (self-development training)

กินความหมายกว้างและครอบคลุม อาทิ กรณีบุคคลที่ทำงานมานานและความรู้เริ่มตื้นเขิน เริ่มจะไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการสมัยใหม่ ก็จะเริ่มคิดถึงการพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นการอบรมเพื่อฟื้นความรู้ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการอบรมเต็มเวลาหรือบางส่วนของเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะให้การอนุมัติและสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการออกไปอบรมนอกสถานที่ ระยะเวลาจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการจะพัฒนา มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือบางคนอาจจะลงไปศึกษาต่อ ซึ่งการศึกษาต่อก็คือการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเช่นกัน

ชูชัย สมิทธิไกร (อ้างถึงในนงยุทธ เกษสาคร, 2551, หน้า 13-15) แบ่งประเภทของการฝึกอบรมตามเกณฑ์ต่างๆดังต่อไปนี้

1. แบ่งโดยยึดแหล่งของการฝึกอบรม เป็นการแบ่งประเภทของการฝึกอบรมที่บ่งถึงแหล่งของผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรม สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 การฝึกอบรมภายในองค์กร (in-house training) การฝึกอบรมแบบนี้เป็นสิ่งที่ยังคงจัดขึ้นเองภายในสถานที่ทำงาน โดยหน่วยฝึกอบรมขององค์กรจะเป็นผู้ออกแบบและพัฒนา

หลักสูตร กำหนดตารางเวลา และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรมาเป็นวิทยากร การฝึกอบรมประเภทนี้มีข้อดีคือ องค์กรสามารถกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างเต็มที่ ส่วนข้อเสียคือ องค์กรจะต้องทุ่มเททรัพยากรทั้งด้านกำลังคนและเงินทองให้แก่การฝึกอบรมประเภทนี้มากพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากจำเป็นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมด ตั้งแต่การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การจัดหาวิทยากร การจัดการด้านต่างๆ รวมทั้งการประเมินผล

- 1.2 การซื้อการฝึกอบรมจากภายนอก (hire the outsource) การฝึกอบรมประเภทนี้มิได้เป็นสิ่งที่องค์กรจัดขึ้นเอง แต่เป็นการจ้างองค์กรฝึกอบรมภายนอกให้เป็นผู้จัดการฝึกอบรมแทน หรืออาจจะเป็นการส่งพนักงานเข้ารับการอบรม ซึ่งจัดขึ้นโดยองค์กรภายนอกองค์กรที่รับจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้อื่น มีทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายองค์กร ตัวอย่างเช่น สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ศูนย์เพื่อผลผลิตอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น การซื้อการฝึกอบรมจากภายนอกมักจะเป็นที่นิยมขององค์กรที่มีขนาดเล็ก มีพนักงานไม่มาก และไม่มีหน่วยฝึกอบรมเป็นของตนเอง
2. แบ่งโดยยึดลักษณะการจัดประสบการณ์การฝึกอบรม เป็นการแบ่งที่บ่งบอกว่า การฝึกอบรมได้รับการจัดขึ้นในขณะที่ยังปฏิบัติงานอยู่ด้วยหรือหยุดพักการปฏิบัติงานไว้ชั่วคราวเพื่อรับการอบรมในห้องเรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ
  - 2.1 การฝึกปฏิบัติงานปกติในที่ทำการ (on the job training) เป็นการฝึกอบรมระหว่างการปฏิบัติงานจริงๆ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจถึงวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม โดยจำกัดเฉพาะงานที่จะต้องทำจริงเท่านั้น โดยให้ผู้เข้าอบรมทำงานนั้นๆตามปกติ แล้วมีผู้คอยกำกับดูแลให้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง ผู้คอยกำกับอาจเป็นหัวหน้างานหรือครูฝึกก็ได้ ซึ่งจะทำหน้าที่อธิบาย หรือสาธิตเพิ่มเติมจากการเรียนรู้ ซึ่งผู้เข้าอบรมได้รับการฝึกปฏิบัติของตนเองเป็นหลัก ในช่วงหลังการฝึกอบรมแบบนี้ มักจะเป็นการปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงาน ซึ่งได้มีผู้เขียนระบุถึงขั้นตอนและรายละเอียดในการปฏิบัติงานนั้นๆไว้แล้ว
  - 2.2 การฝึกอบรมนอกสถานที่ทำงาน (off the job training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้สิ่งต่างๆในสถานที่ฝึกอบรม โดยเฉพาะ และต้องหยุดพักการปฏิบัติงานภายในองค์กรไว้เป็นเวลาชั่วคราวจนกว่าการฝึกอบรมจะเสร็จสิ้น
3. แบ่งตามลักษณะทักษะที่ต้องฝึก เป็นการฝึกอบรมที่บ่งบอกถึงลักษณะของทักษะที่ต้องการเพิ่มพูนหรือสร้างขึ้นในตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้
  - 3.1 การฝึกอบรมทักษะด้านเทคนิค (technical skills training) คือการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านเทคนิค เช่น การบำรุงรักษาเครื่องจักร การจัดทำบัญชี การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- 3.2 การฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการ (managerial skills training) คือ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดการและบริหารงาน โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ารับการอบรมมักจะมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการหรือหัวหน้างานขององค์กร
- 3.3 การฝึกอบรมทักษะด้านการติดต่อสัมพันธ์ (interpersonal skills) การฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาทักษะในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน
4. แบ่งตามระดับพนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรม เป็นการแบ่งตามระดับความรับผิดชอบในงานของผู้เข้ารับการอบรม
- 4.1 การฝึกอบรมระดับพนักงานปฏิบัติการ (employee training) คือ การฝึกอบรมที่จัดให้แก่พนักงานระดับปฏิบัติการ ซึ่งทำหน้าที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง โดยมักจะเป็นการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เช่น การซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องจักร การโต้ตอบทางโทรศัพท์ หรือเทคนิคการขาย เป็นต้น
- 4.2 การฝึกอบรมระดับหัวหน้างาน (supervisory training) คือ การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นกลุ่มพนักงานที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับต้นขององค์กร โดยส่วนใหญ่แล้วการฝึกอบรมประเภทนี้มักจะมีหลักสูตรที่ให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารงาน
- 4.3 การฝึกอบรมระดับผู้จัดการ (managerial training) กลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรมประเภทนี้คือ กลุ่มพนักงานระดับผู้จัดการหรือผู้จัดการระดับกลางขององค์กร เนื้อหาของการฝึกอบรมแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการและบริหารงานที่ลึกซึ้งมากกว่าเดิม เพื่อให้สามารถบริหารงานและจัดการคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.4 การฝึกอบรมระดับผู้บริหารชั้นสูง (executive training) การฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เช่น ผู้อำนวยการฝ่ายกรรมการบริหาร ประธานและรองประธานบริษัท มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการบริหารองค์กร เช่น การวางแผนและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาองค์กร เป็นต้น

การอบรมหลักสูตรระยะสั้น (Short Courses)

นันทรัตน์, ฉัตรพงษ์, วสันต์ (2544) ได้ให้ความหมายของการอบรมหลักสูตรระยะสั้น (Short courses) ว่าเป็นวิธีการอบรมอย่างเข้มข้น

Short จากคิกชันนารีให้ความหมายว่า อย่างย่อ

Course หมายถึงหลักสูตร

การอบรมในระยะเวลาสั้น จึงต้องมีการสอนอย่างย่อ สั้น ให้ความรู้เพิ่มเติม ก้าวหน้า และมีทิศทาง ไม่ซับซ้อน ทำอย่างไรจึงจะสอนอย่างย่อ สั้น และนำไปใช้ประโยชน์ได้ นั่นคือ ไม่ควรสอนวิชาหรือทฤษฎี ที่ลึกลับเกินไป แต่พยายามให้แนวความคิดในเชิงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ และควรสอนในแบบที่ไม่เป็นทางการ

คำว่าอบรมระยะสั้นยังมีความหมายถึงการเตรียม โครงการ วิธีการ เครื่องมือที่เป็นพิเศษ เป็นวิธีการที่เตรียมเพื่อวิชาชีพ เช่น การอบรมนักเรียน ในบางเรื่องบางวิชา เช่น การถ่ายภาพ การผลิตงาน โฆษณา การพูด หรือเป็นการจัดวิชาเป็นชุดวิชา เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียน ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ในบางครั้งเป็นการฟื้นฟูต่อเดิมวิชาการใหม่ให้ทันสมัยยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มทักษะให้ผู้เข้ารับการอบรม

วิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนแบบเข้มข้น จำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้สนใจในวิชาหนึ่งๆเท่านั้น ไม่ใช่เป็นวิชาที่เหมาะสมแก่ทุกคน เพื่อต้องการให้ผู้สนใจก้าวทันโลก เทคโนโลยี ในการอบรมนี้ นอกจากจะมีการบรรยาย การอภิปราย ประชุมแล้ว ยังมีเอกสารวิชาการที่ต้องใช้ประกอบไปศึกษาเพื่อทบทวน และสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมด้วย นอกจากนี้ จะมีการอภิปรายแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งปัญหาที่เฉพาะเจาะจงด้วย

การอบรมวิชาชีพมักจะจัดในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน สถาบันอื่นๆ เนื่องจากมีวิทยากรและเครื่องมือที่สะดวกและครบครันกว่ากัน มีลักษณะเป็นระบบแบบแผนทางการศึกษามากกว่าการประชุมทั่วไป แต่ก็มีลักษณะเป็นทางการน้อยกว่าวิชาที่สอน และมีการให้คะแนนในมหาวิทยาลัย

การจัดฝึกอบรมพิเศษ

นันทรัตน์, ฉัตรพงษ์, วสันต์ (2544) ให้ความหมายของการจัดฝึกอบรมพิเศษไว้ว่าเป็นการจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อฝึกอบรมเกษตรกร แม่บ้าน หรือกลุ่มผู้สนใจเฉพาะเรื่อง อาจใช้เวลา 1 วัน หรือ 2-3 วัน หัวข้อที่นำมาพูดหรือบรรยายต้องเหมาะสม เป็นที่สนใจ ตรงกับความต้องการของกลุ่ม อาจจะมีการฝึกภาคปฏิบัติในเรื่องที่ได้แนะนำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำได้

การจัดฝึกอบรมระยะสั้นๆนี้ จำเป็นต้องเตรียมการให้ดี ต้องมีโสตทัศนูปกรณ์เข้าช่วย อย่าให้มีการบรรยายมากเกินไป เพราะผู้ฟังจะเบื่อหน่าย เพื่อสร้างความสนใจ ควรเน้นให้มีส่วนร่วมจากผู้ฟัง เช่น การซักถามปัญหา การฝึกภาคปฏิบัติ หากจำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมเกินกว่า 1 วัน ก็จะมีเรื่องที่พักและอาหารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในกรณีที่ต้องจัด ไกลออกไปจากชุมชนมาก

เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมักจะมีความรู้ ประสบการณ์แตกต่างกัน การจัดการอบรมจึงต้องจัดให้สนองความต้องการและความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด ฉะนั้น บางคนอาจมีความเห็นว่าได้รับความรู้ น้อย บางคนอาจบอกว่าได้รับความรู้มาก หรือบางคนอาจจะบอกว่าวิชาการสูงเกินไป มากเกินไป

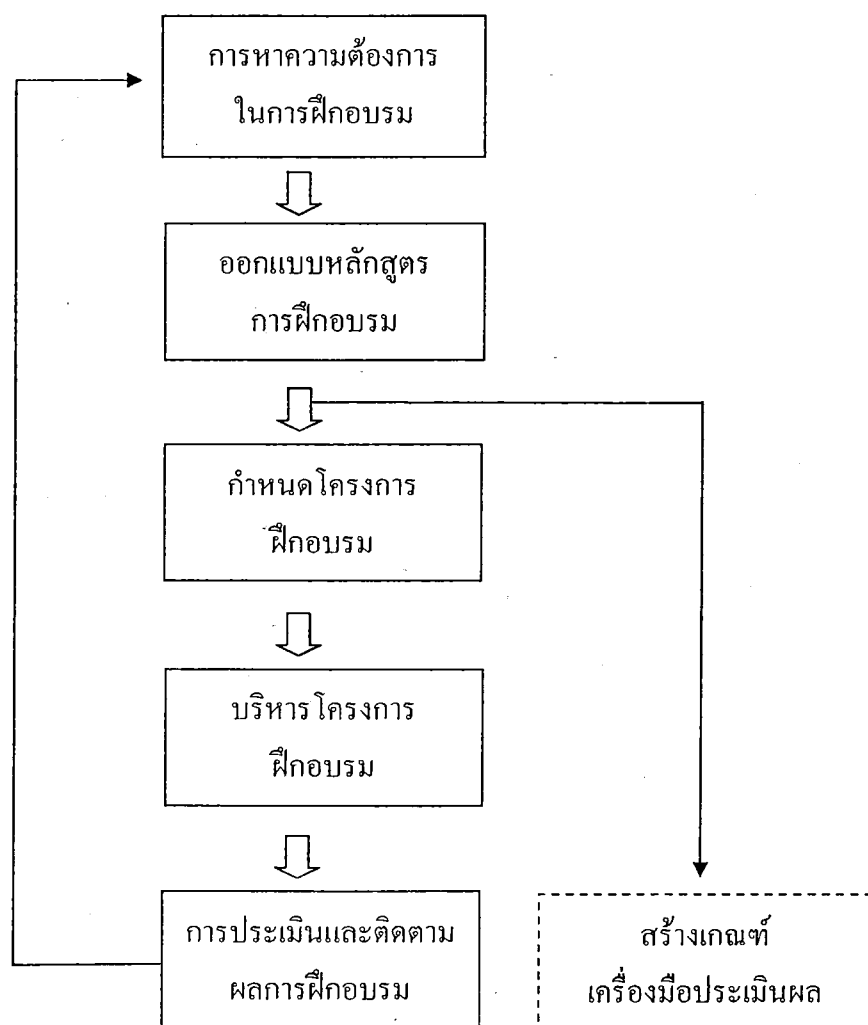
เนื่องจากพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และความต้องการของคนเราไม่เท่ากัน การประเมินผลจึงทำได้ยากและต้องระมัดระวังอย่างรอบคอบเป็นพิเศษ

ความหมายของการฝึกอบรมอันเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของมนุษย์นั้นแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ

1. ความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการกระทำอะไรและอย่างไร
2. ทักษะ หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการฝึกอบรมไปใช้ในทางปฏิบัติได้ถูกต้องและเหมาะสม
3. ทศนคติ หมายถึง ความต้องการหรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

กระบวนการในการจัดการฝึกอบรม

ขงยุทธ เกษสาคร (2551) ได้เขียนถึงกระบวนการในการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะ หรือความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 3: กระบวนการในการจัดการฝึกอบรม (ขงยุทธ, 2551)

จากภาพที่ 3 ในแผนภูมิดังกล่าวข้างต้น กระบวนการในการจัดการฝึกอบรมมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้รับผิดชอบจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรแต่ละโครงการควรจะต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน เพื่อให้เป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ มีความสมบูรณ์ และเกิดผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย ซึ่งอาจให้ความหมายและคำอธิบายแต่ละขั้นตอนของกระบวนการในการฝึกอบรมได้ดังนี้ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2551)

1. **การหาความต้องการในการฝึกอบรม** หมายถึง การค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือในหน่วยงานว่า มีปัญหาเรื่องใดบ้างที่จะสามารถแก้ไขให้หมดไป หรืออาจทำให้ทุเลาลงได้ด้วย การฝึกอบรม โดยรวมไปถึงการพยายามหาข้อมูลด้วยว่ากลุ่มบุคลากรเป้าหมายที่จะต้องเข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มใด ตำแหน่งงานอะไร มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ควรจะต้องจัดเป็น โครงการฝึกอบรมให้หรือเพียงแต่ส่งไปเข้ารับการอบรมภายนอกองค์กรเท่านั้น มีภารกิจใดบ้างที่ควรจะต้องเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ ทักษะคติ หรือประสบการณ์ ทั้งนี้ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาและแสดงถึงความต้องการในการฝึกอบรมอาจมีทั้งปรากฏชัดแจ้ง และเป็นสภาพการณ์ที่ซับซ้อน จำเป็นต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อค้นหาวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความต้องการในการฝึกอบรมซึ่งมีหลากหลายวิธี เช่น การสำรวจ การสังเกตการณ์ การทดสอบ และการประชุม เป็นต้น
2. **ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม** หมายถึง การนำเอาความต้องการในการฝึกอบรมซึ่งมีอยู่ชัดเจนแล้วว่า มีปัญหาใดบ้างที่จะสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงเป็นด้านใดนั้นมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตร โดยอาจประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม ห่วงวิชา หัวข้อวิชา วัตถุประสงค์ของแต่ละหัวข้อวิชา เนื้อหาสาระหรือแนวทางการอบรม เทคนิคหรือวิธีการอบรม ระยะเวลา การเรียงลำดับหัวข้อวิชาที่ควรจะเป็น ตลอดจนการกำหนดลักษณะของวิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม ทั้งนี้ เพื่อจะทำให้ผู้เข้าอบรมได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนทำให้สิ่งที่เป็นปัญหาได้รับการแก้ไขให้ลุกลงไปได้ หรืออาจทำให้ผู้เข้ารับการอบรมทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มใจยิ่งขึ้น
3. **กำหนดโครงการฝึกอบรม** คือ การวางแผนการดำเนินการฝึกอบรมอย่างเป็นขั้นตอนด้วยการเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ดังที่เรียกว่า “โครงการฝึกอบรม” เป็นการระบุนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่เหตุผลความเป็นมา หรือความต้องการในการฝึกอบรม หลักสูตร หัวข้อวิชาต่างๆ วิทยากร คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการอบรม วันเวลา สถานที่อบรม ประมาณการค่าใช้จ่าย ตลอดจนรายละเอียดด้านการบริหารและธุรการต่างๆ ของการฝึกอบรม ทั้งนี้ เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย นับตั้งแต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร และที่สำคัญคือ ผู้บริหารซึ่งมีอำนาจอนุมัติโครงการและค่าใช้จ่าย จำเป็นจะต้องเข้าใจถึงรายละเอียดต่างๆ ของการฝึกอบรมโดยใช้โครงการฝึกอบรมที่เขียนขึ้นเป็นสื่อนั่นเอง

30 ธ. 2017
1136
ก. 2

297361

4. **การบริหารโครงการฝึกอบรม** การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้นั้น นอกจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถและหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมแล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมซึ่งเข้าใจหลักการบริการงานฝึกอบรมเพียงพอที่จะสามารถวางแผนและดำเนินงานธุรการทั้งหมดในช่วงทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ส่วนในการดำเนินการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้จัดโครงการอบรมจะต้องมีบทบาทหลักที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่วิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้าอบรม ทั้งในด้านสถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ ยานพาหนะ การเงิน ฯลฯ และในขณะเดียวกันยังต้องดำเนินงานในฐานะผู้อำนวยการโครงการ ทำหน้าที่ควบคุมให้การฝึกอบรมดำเนินไปตามกำหนดการ จัดให้มีกิจกรรมละลายพฤติกรรม และกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ในระหว่างผู้เข้าอบรมอันจะช่วยสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าอบรมได้เป็นอย่างดี มิฉะนั้น อาจไม่สามารถทำให้การฝึกอบรมดำเนินไปตามที่ระบุไว้ในโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

5. **การประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม** ในขั้นตอนของการกำหนดโครงการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบจะต้องคำนึงถึงการประเมินผลการฝึกอบรมไว้ด้วยว่า จะดำเนินการประเมินผลด้วยวิธีการใดบ้าง ใช้เกณฑ์การประเมินผลอย่างไร โดยใช้เครื่องมืออะไร และจะดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรมหรือไม่ เมื่อใด ทั้งนี้เพราะเมื่อการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการควรจะต้องสรุปประเมินผลการฝึกอบรมและจัดทำรายงานเสนอให้ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาถึงผลของการฝึกอบรม ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการเองก็ต้องนำผลการประเมิน โครงการฝึกอบรมทั้งหมดมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ใช้พิจารณาประกอบในการจัดฝึกอบรมหลักสูตรลักษณะเดียวกันในครั้งต่อไป โดยเฉพาะขั้นตอนของการหาความต้องการในการฝึกอบรมว่า ควรจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร หรือการดำเนินการในการบริหารงานฝึกอบรมอย่างไรบ้าง เพื่อจะทำให้การฝึกอบรมเกิดสัมฤทธิ์ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการเพิ่มขึ้น

แนวทางการออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม (Personal Decisions International) หรือ PDI (ชูชัย สมितिไกร, 2548) ได้ตั้งกรอบแนวความคิดไว้ 5 ส่วนด้วยกันคือ

1. **ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Insight)** ทุกคนนั้นอยากจะรู้ว่าตัวเองเหล่านั้นต้องการที่จะเรียนรู้อะไร พนักงานต้องการฝึกอบรมเรื่องใด ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละคน จากการทราบถึงความรู้และความสามารถของเขาขณะนั้น
2. **แรงจูงใจ (Motivation)** ทุก ๆ คนนั้นต้องการแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ซึ่งหมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นสามารถทราบได้ว่า จะได้ประโยชน์อะไรจากการเข้ารับการฝึกอบรมในครั้งนั้น ดังนั้นการจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการบอกผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับสามารถเป็นการสร้างแรงจูงใจได้ เช่น การเลื่อนขั้น การได้รับรางวัล แม้ว่าการกล่าวถึงผลประโยชน์นั้นยังจูงใจ

ให้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และพัฒนาได้ไม่มากนัก เราสามารถเพิ่มแรงจูงใจจากการสื่อสารกับบุคคลภายในองค์กรให้เข้ารับการฝึกอบรมและมีส่วนร่วม หนทางหนึ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจนั้นคือการบอกกับผู้บริหารระดับสูงให้เข้าใจ เมื่อทุกคนเข้าใจแล้วก็ทำให้เกิดความต้องการในการฝึกอบรม เมื่อผู้บริหารระดับสูงได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมแล้วนั้น พนักงานคนอื่น ๆ ก็จะต้องได้รับการฝึกอบรมตามกันไปเป็นลำดับขั้น

3. **ความรู้และทักษะใหม่ ๆ (New Skill and Knowledge)** ทุกคนนั้นจะต้องแสดงความต้องการของแต่ละคนว่าต้องการที่จะเพิ่มความรู้และความสามารถใหม่ ๆ อย่างไรกับตัวเขา การจัดทำกรฝึกอบรมนั้นต้องคำนึงถึงการเพิ่มความสามารถและความรู้ใหม่ ๆ ที่พนักงานผู้นั้นยังคงไม่มี
4. **เรียนรู้จากสถานการณ์จริง (Real world Practice)** ในหลักสูตรการฝึกอบรมนั้นจำเป็นจะต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นได้ลงเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อที่จะทำให้การฝึกอบรมได้ประสิทธิภาพสูง การเข้าร่วมกิจกรรมเสมือนจริงนั้นก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่นกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามหัวหน้าหรือผู้จัดการมีหน้าที่ที่จะต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกอบรมจากการทำงานในสถานการณ์จริงด้วย
5. **การรายงานผลหรืออธิบายผล (Accountability)** เป็นที่แน่นอนว่าการรายงานผลนั้นมาจากหัวหน้าหรือผู้จัดการแต่ในขณะเดียวกัน การรายงานผลว่าได้รับอะไรบ้างจากการฝึกอบรม นั้นต้องมาจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงความเข้าใจและความสนใจหลังการฝึกอบรม อีกทั้งฝ่ายบุคคลควรจะต้องทำการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมครั้งต่อไป

งานส่งเสริมให้ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ การให้การศึกษาดูโดยการเผยแพร่เรื่องราว ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์ และการประยุกต์การปฏิบัติการหรือวิธีการ ความรู้ วิชาการ ให้แก่ชุมชน การเรียนการสอนในงานส่งเสริมเป็นการสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นวิชาที่เป็นความต้องการหรือสนใจของผู้เรียน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หรือเหตุการณ์ในปัจจุบัน ฉะนั้นงานสอนส่งเสริมให้ความรู้แก่นักเรียนมัธยมปลายเรื่องนิเทศศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนอย่างย่อสั้น ให้ความรู้เพิ่มเติม ก้าวหน้า มีทิศทาง มีการเตรียม โครงการ วิธีการ เครื่องมือ ที่เป็นพิเศษ เป็นวิธีการที่เตรียมเพื่อให้เข้าใจวิชาชีพ เป็นวิธีการสอนแบบเข้มข้น จำกัดเพียงกลุ่มผู้สนใจในอาชีพ หรือในวิชาหนึ่งๆ เท่านั้น ไม่ใช่เป็นวิชาที่เหมาะสมกับทุกคน เพื่อต้องการให้นักเรียนที่สนใจก้าวทันโลก เทคโนโลยี วิทยาการอื่นๆ ในการฝึกอบรม จึงต้องมีการถ่ายทอดความรู้เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัย

พฤติกรรมของเยาวชนชั้นมัธยมปลาย

วัลลภ ตังคณานุรักษ์ (2551) ได้กล่าวว่าปัจจุบันสังคมไทยได้เผชิญกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่แสดงออกในทางที่ชวนให้หวั่นใยอาทร ตั้งแต่การคิดสารเสพติดอย่างมากมาย การหลงระเริงสนุกทางเพศโดยขาดการยั้งคิด การใช้ความรุนแรงเข้าข่มขืน ทำร้ายร่างกาย จี้ ปล้น รวมถึงการรวมกันเป็นกลุ่มแก๊งค์ก่อวินาศกรรมในรูปแบบต่างๆ อาทิ ขับรถซิ่ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลไกราชการและกฎหมายที่อ่อนแออย่างไรก็ตามสังคมไทยมีวิธีการดำเนินชีวิตและกิจการงานติดต่อกันมาอย่างยาวนานหรือนัยที่เรียกว่า “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม” ทั้งในงานบุญ งานมงคล งานอาชีพ งานสงเคราะห์ วัฒนธรรมเช่นนี้ คือ “จุดแข็ง” ที่สำคัญในการทำงานเพื่อเด็กและเยาวชน เพียงแต่สิ่งที่สังคมไทยในระยะหลังๆ ที่ขาดหายไปก็คือ “สะพานเชื่อมสัมพันธ์” หรือ “ตัวกลางประสานงานการมีส่วนร่วมที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ” นั่นเอง

จากการศึกษาของ Willits and Willits (1986) ได้สำรวจแนวคิดในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างของเยาวชนจาก 12 ชุมชนในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 3,294 คน พบว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมต่างๆ ในกิจกรรมการใช้เวลาว่าง จะช่วยค้นหาคำตอบ เพื่อนำไปเป็นจุดแข็ง และค้นพบวิถีทางในกิจกรรมที่ตนเองถนัดได้มากยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน หากเยาวชนใช้เวลาว่างที่มีอยู่อย่างขาดการชี้แนะ หรือมีข้อจำกัดอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคม ขาดแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2552) พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนสนใจและกระทำมากที่สุดในเวลาว่างคือ กิจกรรมบันเทิง รองลงมาคือ กิจกรรมกีฬาและการอ่านหนังสือ นักเรียนใช้เวลาว่างส่วนมากที่โรงเรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษาและกีฬา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ กิจกรรมที่นักเรียนกระทำมากที่สุดหลังเลิกเรียนคือ การพูดคุยกับเพื่อน

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาในด้านนันทนาการ เกศแก้ว ศรีงาม (2536) พบว่าเยาวชนไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างรับชมโทรทัศน์ รับประทานอาหาร อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือ สังกะสี เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย และเยาวชนส่วนน้อยมีการใช้เวลาว่างเดินเล่นตามศูนย์การค้า ชมมหรสพต่างๆ ทำงานอดิเรก และเดินเล่นตามสวนสาธารณะ สอดคล้องกับ Watson (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของทัศนคติและแรงจูงใจของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างวันละ 2-3 ชั่วโมง ในการดูโทรทัศน์หรือทำกิจกรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหว สรุปได้ว่านักศึกษามีเวลาว่าง แต่ไม่ใช้เวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมและออกกำลังกาย ขาดทัศนคติที่ดี ขาดแรงจูงใจ ตลอดจนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกาย ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานของ

Bozhenko (1990) ที่ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของเมืองโวล์กอร์คดองซ์ ประเทศรัสเซีย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 700 คน และอีก 300 ครอบครัว ผลการวิจัยได้ระบุชัดเจนว่าการชมโทรทัศน์เป็นการใช้เวลาว่างที่เยาวชนนักเรียนกระทำมากที่สุด และถึงแม้ตั้งคมเดียวกันรูปแบบการใช้เวลาว่างก็ยังคงอาจมีความต่างกันออกไป เช่น ในการศึกษาของ Tangsujjapoj (1991) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบการใช้เวลาว่างของเยาวชนไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างและสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเข้าร่วม กลุ่มตัวอย่าง 120 คน เป็นเยาวชนไทย 111 คน และเยาวชนต่างชาติที่มีส่วนร่วมกับสมาคมเยาวชนไทยนั้นมักจะใช้เวลาว่างดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ส่วนเยาวชนอเมริกันมักจะมีกิจกรรมร่วมกันทางครอบครัวและทางสังคม

จิตต์โสภิน มีระเกตุ (2550) ศึกษาารูปแบบกิจกรรมการใช้เวลาว่างของเยาวชนอายุระหว่าง 12 – 18 ปี กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง พบว่าเยาวชนใช้เวลาสำหรับกิจกรรมภายในบ้านคือรับชมโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ เยาวชนใช้เวลากับกิจกรรมร้องเพลง และรูปแบบกิจกรรมนอกสถานที่ เยาวชนใช้เวลากับกิจกรรมการเล่นกีฬาและไปพบเพื่อน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเยาวชนถึงร้อยละ 28.81 ระบุว่าไม่ได้ทำกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างจากการศึกษาของ สายวสันต์ รุ่งสุกรี (2548) ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกล่าวว่าการใช้เวลาว่างในกิจกรรมสร้างสรรค์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ชอบร้องเพลง เล่นดนตรี รองลงมาคือวาดภาพ และถ่ายภาพ

จากโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคตะวันออก (จิตติมาวดี เจริญรัชต์, 2550) ที่ได้ดำเนินการสำรวจพฤติกรรมเยาวชน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ในรอบปี 2550 – 2551 ในเรื่องของสภาวะการณ์ด้านสังคมในจังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยเสี่ยงที่สูงของเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรีคือมีอุปกรณ์เทคโนโลยี การใช้สื่อเสพติดไป เล่นเกม และซื้อของห้าง ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว อัตราการหย่าร้างสูง เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เด็กอยู่บ้านคนเดียวหลังเลิกเรียน ปรีกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อน ด้านพฤติกรรมทางเพศ มีเพศสัมพันธ์ มีเพื่อนรักเพศเดียวกัน ด้านสิ่งเสพติดคือเด็กชอบรับการบำบัดยาสูง ด้านพื้นที่เสี่ยงคือความรุนแรงและเด็กเข้าสถานพินิจสูง ส่วนการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ และการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรยานยนต์นั้นเป็นปัจจัยที่ต่ำ ในส่วนของปัจจัยสร้างของจังหวัดชลบุรี ในด้านการศึกษา มีอัตราการเรียนต่อม. 4 และอุดมศึกษา นิสัยการเรียนรู้อย่างพิเศษ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนน o-net มีทัศนคติที่ดีต่อท้องถิ่น อยู่ในระดับที่สูง ส่วนการออกกำลังกาย อัตราการเรียนต่ออุดมศึกษา การสนับสนุนด้านการศึกษาของท้องถิ่น และความสัมพันธ์กับศาสนาอยู่ในระดับที่ต่ำ

ความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย

พัชนี เดชประเสริฐ (2542) ศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 321 คน คิดเป็นร้อยละ 93.31 ผลการวิจัยในด้านความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของนักศึกษานั้น ในด้านหลักสูตรโดยภาพรวมต้องการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจ ตลาดแรงงานของไทย และโลกปัจจุบันและอนาคต โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพิ่มหลักสูตรระยะสั้นด้านทักษะและ วิทยาการใหม่ๆ ให้กับนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรเก่า และที่สำคัญคือความต้องการให้จัดหลักสูตรระยะสั้น เสริมทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภา บุญศรีสวัสดิ์ (2542) วิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียน มัธยมศึกษาที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า นักเรียนต้องการฝึกอบรมสาขาช่างยนต์มากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงไม่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมา ต้องการฝึกอบรมสาขากรรม ระยะเวลาและช่วงเวลาที่นักเรียนสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุด คือ วันเสาร์ อาทิตย์ โดยใช้เวลา 1 เดือน สำหรับสถานที่ที่นักเรียนสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุด คือ ใน หมู่บ้านหรือในตัวอำเภอ โดยยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม 100 – 500 บาท

Shari Caudron (1997) วิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรมสำหรับคนในยุคหน้า (Generation X) ใ้ว่า บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องปรับปรุง โปรแกรมการฝึกอบรมครั้งใหญ่เพื่อเตรียมรับสมาชิก ของคนในยุคหน้าซึ่งมีประมาณ 40 ล้านคน ระหว่างอายุ 20 ถึง 33 ปี คนในยุคหน้าเป็นคนกลุ่มแรกที่เติบโต มาในยุคที่พ่อแม่ต่างทำงานนอกบ้าน ดังนั้นลักษณะประการแรกของคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้คือ เป็นคนที่ เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง และทำงานให้เสร็จด้วยตนเอง

นอกจากนี้คนจำนวนมากในยุคหน้าเติบโตมากับคอมพิวเตอร์ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ดังนั้นจึงมีความคุ้นเคยและไม่รู้สึกหนักใจกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อีกลักษณะหนึ่งของคนกลุ่มนี้คือ การคาดหวังที่จะ ได้รับการตอบสนองความพอใจในทันที การมีมือถือ ไมโครเวฟ และเครื่องมืออื่นๆ ทำให้คนเหล่านี้เชื่อว่า เขาต้องได้ในสิ่งที่ต้องการ เมื่อเขาต้องการ นั่นหมายความว่าคนในยุคหน้าคาดหวังจะได้คำตอบและการ ตอบรับในทันที อาจกล่าวได้ว่าเมื่อคุณสามารถทำให้คนยุคหน้าสนใจการฝึกอบรมในแต่ละครั้งได้ คุณก็สามารถทำให้การฝึกอบรมนั้นมีความหมาย ประทับใจและสนุกได้ สำหรับคนยุคที่เติบโตมากับเครื่องเล่น CD และคอมพิวเตอร์เกมที่ถือติดตัวได้ การเรียนรู้ต้องให้ความบันเทิงด้วย

เนื่องจากคนในยุคหน้าเป็นคนที่พึ่งตนเองและเคยชินกับการจัดตารางเวลาของตนเอง คนกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะไม่พอใจและต่อต้านการถูกบังคับให้เข้าฝึกอบรม ดังนั้นควรให้คนเหล่านี้มีสิทธิควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ควรเอื้อให้ผู้ฝึกอบรมสามารถควบคุมการฝึกอบรมด้วยตนเองได้ เนื่องจากคนในยุคหน้าชอบค้นหาข้อมูลกระโดดข้ามจากหน้าจอนี้ไปยังอีกหน้าจอหนึ่ง โดยการสุ่มตัวอย่างอ่านเฉพาะข้อมูลที่ต้องการซึ่งต่างจากพนักงานที่มีอายุมากกว่าที่ชอบวิธีการฝึกอบรมและเรียนรู้แบบเป็นไปตามขั้นตอนทีละขั้นตอน เพื่อสนองความต้องการของคนยุคหน้า ควรให้เนื้อหาวิชาที่จะฝึกอบรมใช้ระบบการค้นหาข้อมูลที่ทันสมัย การที่คนในยุคหน้ามีวิธีหาข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่าง เลือกข้อมูลที่ตนต้องการ ไม่ได้หมายความว่าเขามีช่วงความสนใจสั้น แต่ความจริงพวกเขาสามารถรวบรวมข้อมูลอย่างรวดเร็วและสนใจความคิดหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ในรายการ MTV และโฆษณา มักจะมีเรื่องน่าสนใจเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน 4-5 เหตุการณ์ คนที่อายุน้อยจะคุ้นเคยกับสิ่งนี้มากกว่า ขณะที่คนที่มีความอายุมากมักจะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกันหลายๆ สิ่งในเวลาเดียวกัน

พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

หนึ่งหทัย ขอผลกลาง (2541) ศึกษาพัฒนาการและสถานภาพปัจจุบันของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (พ.ศ. 2482) จนถึง พ.ศ. 2540 รวมทั้งศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อพัฒนาการของการศึกษาในสาขานี้ ตลอดจนทิศทางและแนวโน้มของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า นับแต่การกำเนิดของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ใน พ.ศ. 2482 การศึกษาด้านนี้อาจจำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลได้เป็น 5 ยุค คือ ยุคการก่อตั้ง (พ.ศ. 2482-2490) ที่อิทธิพลและแนวคิดของตะวันตกมีบทบาท ยุคที่ 2 เป็นการก่อตัวขึ้นใหม่หลังยุคดำเนินการ (พ.ศ. 2491-2513) โดยมีปัจจัยด้านอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนแสดงบทบาทสำคัญ ยุคที่ 3 เป็นการขยายสถานภาพและขยายสาขาวิชาใหม่ๆ (พ.ศ. 2514-2527) ปัจจัยที่มีบทบาทเด่น คือ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ ยุคที่ 4 (พ.ศ. 2528-2538) เป็นการขยายตัวของมหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันราชภัฏ ปัจจัยที่มีบทบาทคือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุคที่ 5 (พ.ศ. 2539-2540) จากสื่อสู่เทคโนโลยี พบว่า การขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ลักษณะพัฒนาการของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ดำเนินไปใน 2 ลักษณะ คือ ความคงที่ และการเปลี่ยนแปลง ลักษณะคงที่ซึ่งยังคงเหมือนเดิมนับแต่แรกก่อตั้ง คือ รายวิชาส่วนใหญ่ที่เปิดสอน โครงสร้างหลักสูตร อันได้แก่ การจัดหมวดวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ส่วนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การลดรายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการเพิ่ม คือ การเปิดสาขาใหม่ การขยายตัวในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ของพัฒนาการที่ผ่านมา ทิศทางและแนวโน้มการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย มหาวิทยาลัยเดิมที่เคยเปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์อยู่จะยังคงสอนในแนวทางเดิมที่เน้นสื่อเป็นสำคัญ จะไม่มีความเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการยกเครื่อง

หลักสูตร โดยอาจมีการปรับเนื้อหาวิชา หรือเพิ่มรายวิชาเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสมกับความต้องการของสังคม หากจะมีความเปลี่ยนแปลงในทิศทางใหม่จะเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยตั้งใหม่ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งสอนนิเทศศาสตร์ที่เน้นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์” ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้สำรวจนักเรียนมัธยมปลาย 988 คน จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 16,495 คน กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนใน 4 อำเภอของจังหวัดชลบุรีคือโรงเรียนชลกันยานุกูล โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยาลัย โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย โรงเรียนวัฒนครุณวิทย์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนคาราสุมุทรร โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนมารีวิทย์พัทยา

ที่มาของการเลือกโรงเรียนทั้งหมดดังกล่าวนี้ มาจากข้อมูลล่าสุดของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองที่ระบุว่าในปีพ.ศ. 2551 จังหวัดชลบุรีมีจำนวนอำเภอ 11 อำเภอ มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 60 โรงเรียน โดยมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 16,495 คน ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยบูรพา และเป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากกว่า 30,000 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างมา 4 อำเภอคือ อำเภอเมือง (จำนวนประชากร 102,669 คน) อำเภอบ้านบึง (จำนวนประชากร 72,074 คน) อำเภอบางละมุง (จำนวนประชากร 40,747 คน) และอำเภอศรีราชา (จำนวนประชากร 32,091 คน) (ที่มา: รายงานสถิติจำนวนประชากรกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551)

ในอำเภอดังกล่าวมีโรงเรียนมัธยมกระจายอยู่ในอำเภอเมือง 16 โรงเรียน อำเภอบ้านบึง 5 โรงเรียน อำเภอศรีราชา 8 โรงเรียน และอำเภอบางละมุง 5 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดเอง (Purposive Sampling) โดยเลือกโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน ในจำนวนที่เท่ากัน และเป็นโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอ หรือเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียง /

จากตารางกำหนดตัวอย่างของทาโร ยามาเนที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ตามความคลาดเคลื่อน ± 5 เปอร์เซนต์ โดยจำนวนนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีคือ 16,495 คน (ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะต้องไม่ต่ำกว่า 333 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 1,000 คน และเพื่อกระจายให้เป็นจำนวนพอเหมาะในแต่ละพื้นที่ จึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น โรงเรียนละ 125 คน กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

จากประชากรดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปให้เห็นข้อมูลที่ชัดเจนได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ชื่ออำเภอ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน			
			ม. 4	ม. 5	ม. 6	
1	อำเภอเมือง โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนชกกันยานุกูล	42	42	42	
		โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา	42	42	42
2	อำเภอบ้านบึง โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย	42	42	42	
		โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร	42	42	42
3	อำเภอบางละมุง โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร	42	42	42	
		โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนมารีวิทยัพถยา	42	42	42
4	อำเภอศรีราชา โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย	42	42	42	
		โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนคาราสุมุท	42	42	42
		โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา	42	42	42	
รวม (1008)			336	336	336	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

เครื่องมือแบบสอบถาม

ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลในส่วนดังกล่าวนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา แผนกที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย รายได้ต่อเดือนของนักเรียน รายได้ต่อเดือนของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลาย จังหวัดชลบุรี ทั้งด้านพฤติกรรม/สถานภาพที่ผ่านมา และด้านความคาดหวัง แบบสอบถามประกอบด้วยหัวข้อการอบรมทางด้านนิเทศศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งการ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ วารสารศาสตร์ วาทยุติและสื่อสารการ แสดง วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งหัวข้อการฝึกอบรมตามเนื้อหาการเรียนการสอนของรายวิชาในแต่ละสาขาของนิเทศศาสตร์ โดยมีคำอธิบายในรายละเอียดของแต่ละหัวข้อ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าเคยเข้าร่วมการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าวและมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด โดยระดับการประเมินแบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง ระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีความต้องการการฝึกอบรมเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการรับการอบรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย การใช้เวลาว่างของนักเรียนในการทำกิจกรรมทั้งจากการแนะนำของผู้ปกครองและจากความชอบของนักเรียนเอง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อในด้านกิจกรรมของนักเรียน ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ บุคคลที่พานักเรียนไปทำกิจกรรม วิธีการเดินทางไปร่วมกิจกรรมของนักเรียน และจำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้าร่วมกิจกรรม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยม จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยม จังหวัดชลบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (ผู้วิจัยได้ทดลองกับนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนสาธิตพิบูลย์บำเพ็ญ เขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่า reliability ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Cronbach's alpha ได้ค่า reliability ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามจำนวน 1008 ชุด ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 1008 ชุด เก็บคืนได้จำนวน 988 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.01 และเป็นฉบับที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา แผนกที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย รายได้ต่อครอบครัว ความต้องการการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่างและพฤติกรรมการเข้ารับการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ ด้วยการ ใช้ค่าความถี่ (Frequencies), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Means), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการ ใช้ T-Test, F-Test และ Pearson Correlations

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิจัยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย และรายได้
2. ผลการวิจัยเรื่องระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆทางด้านนิเทศศาสตร์
3. ระดับที่มีความต้องการการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆทางด้านนิเทศศาสตร์
4. พฤติกรรมการเข้ารับการอบรมในหัวข้อต่างๆทางด้านนิเทศศาสตร์ จำแนกตามการเปิดรับข่าว การฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายที่สามารถจ่ายได้ บุคคลที่พาไปเข้าร่วมการฝึกอบรม การเดินทางไปเข้าร่วมการฝึกอบรม และจำนวนวันที่สะดวกในการไปเข้าร่วมฝึกอบรม
5. การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียน และเกรดเฉลี่ย)
6. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม กับระดับความต้องการในการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆด้านนิเทศศาสตร์

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ มีรายละเอียดของผลการศึกษาที่มีดังนี้

ตารางที่ 2 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	303	30.7
หญิง	685	69.3
รวม	988	100.0

Missing Value = 1

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 และเพศชาย จำนวน 303 คิดเป็นร้อยละ 30.7

ตารางที่ 3 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

	$\bar{X}$	SD
อายุ	16.78	.984

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 16.78 ปี

ตารางที่ 4 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 4	318	32.2
มัธยมศึกษาปีที่ 5	325	32.9
มัธยมศึกษาปีที่ 6	345	34.9
รวม	988	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 325 คน ร้อยละ 32.9 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 318 คน ร้อยละ 32.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกแผนการเรียนที่ศึกษา

แผนการเรียนที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
แผนวิทย์ – คณิต	526	53.2
แผนศิลป์ – คำนวณ	366	37.0
แผนศิลป์ – ภาษา	92	9.3
แผนศิลป์ – ทั่วไป	4	.4
รวม	988	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนแผนวิทย์ – คณิต จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ แผนศิลป์ – คำนวณ จำนวน 366 คน ร้อยละ 37.0 แผนศิลป์ – ภาษา จำนวน 92 คน ร้อยละ 9.3 และแผนศิลป์ – ทั่วไป จำนวน 4 คน ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1.00	3	.3
1.01 - 2.00	56	5.7
2.01 - 3.00	431	43.7
3.01 - 4.00	496	50.3
รวม	986	100.0

Missing Value = 2

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 – 4.00 จำนวน 496 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาคือ ระหว่าง 2.01 – 3.00 จำนวน 431 คน ร้อยละ 43.7 ระหว่าง 1.01 – 2.00 จำนวน 56 คน ร้อยละ 5.7 และต่ำกว่า 1.00 จำนวน 3 คน ร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของนักเรียน

รายได้ต่อเดือนของนักเรียน	$\bar{X}$	SD
	2382.28	1330.128

จากตารางที่ 7 พบว่า.รายได้ต่อเดือนของนักเรียนโดยเฉลี่ย 2382.28 บาท

ตารางที่ 8 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	$\bar{X}$	SD
	63164.98	93167.309

จากตารางที่ 8 พบว่า รายได้ต่อเดือนของครอบครัวโดยเฉลี่ย 63164.98 บาท

ตอนที่ 2 ระดับที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหัวข้อฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหัวข้อฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อการอบรม	$\bar{X}$	SD	การแปลค่า	อันดับที่
แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์	2.37	1.548	น้อย	1
ถ่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์	2.36	1.394	น้อย	2
สุดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์	1.93	1.371	น้อย	3
ประดิษฐ์หนังสือทำมือ	1.90	1.504	น้อย	4
ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน	1.83	1.535	น้อย	5
สู่ถนนเส้นทางนักเขียน	1.64	1.435	น้อยที่สุด	6
วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน	1.60	1.434	น้อยที่สุด	7
ทำหนังสือแบบเด็กแนว	1.42	1.508	น้อยที่สุด	8
ค่ายละครหุ่นเชิด	1.39	1.495	น้อยที่สุด	9
จัดหน้านิตยสารด้วยคอมพิวเตอร์	1.38	1.463	น้อยที่สุด	10
ถ่ายภาพแนวแฟชันกับมืออาชีพ	1.34	1.523	น้อยที่สุด	11
พิราบน้อง	1.29	1.378	น้อยที่สุด	12
ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง	1.28	1.486	น้อยที่สุด	13
พิธีกรหน้ากล้อง	1.23	1.500	น้อยที่สุด	14
ทำหนังสือออนไลน์	1.22	1.413	น้อยที่สุด	15
ดีเจน้องใหม่	1.18	1.476	น้อยที่สุด	16
โดยรวม	1.38	1.500	น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการฝึกอบรมหัวข้ออบรมทางด้านนิเทศศาสตร์ด้านต่างๆ สูงสุด 5 อันดับแรกคือ 1. แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์ (=2.37) 2. ถ่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดให้แตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก) (= 2.36) 3. สุดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (จัดทำแบบร่าง แผ่นพับ ไปสเตอร์) (= 1.93) 4. ประดิษฐ์หนังสือทำมือ (= 1.90) และ 5. ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน (= 1.83) และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ดีเจน้องใหม่ (= 1.18)

ตอนที่ 3 ระดับที่มีความต้องการการฝึกอบรม

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการการฝึกอบรมหัวข้อฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อการอบรม	$\bar{X}$	SD	การแปลค่า	อันดับที่
ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน	3.13	1.613	ปานกลาง	1
ค่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์	3.10	1.493	ปานกลาง	2
แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์	3.02	1.551	ปานกลาง	3
ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมืออาชีพ	2.83	1.815	ปานกลาง	4
สุดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์	2.76	1.474	ปานกลาง	5
ทำหนังสือแบบเด็กแนว	2.72	1.783	ปานกลาง	6
ค่ายละครหุ่นยนต์	2.68	1.815	ปานกลาง	7
ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง	2.50	1.793	น้อย	8
ดีเจน้องใหม่	2.49	1.815	น้อย	9
จัดหน้านิเทศสารด้วยคอมพิวเตอร์	2.48	1.718	น้อย	10
ประดิษฐ์หนังสือทำมือ	2.47	1.664	น้อย	11
พิธีกรหน้ากล้อง	2.41	1.796	น้อย	12
สู่ถนนเส้นทางนักเขียน	2.40	1.563	น้อย	13
ทำหนังสือออนไลน์	2.37	1.713	น้อย	14
วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน	2.32	1.558	น้อย	15
พิราบน้อง	2.22	1.598	น้อย	16
โดยรวม	2.60	1.281	น้อย	

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการฝึกอบรมหัวข้ออบรมทางด้านนิเทศศาสตร์ด้านต่างๆ สูงสุด 5 อันดับแรกคือ 1. ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน (=3.13) 2. ค่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดให้แตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก) (= 3.10) 3. แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์ (= 3.02) 4. ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมืออาชีพ (= 2.83) และ 5. สุดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (หัดทำแบบร่าง แผ่นพับ โปสเตอร์) (= 2.76) และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ พิราบน้อง (ฝึกเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์) (= 2.22)

อื่นๆ

- การทำหนังสือโฆษณา, การผลิตป้าย โปสเตอร์, การตัดต่อวิดีโอ, การพิมพ์
- ทิวเข้มเข้านิเทศศาสตร์

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมหัวข้อด้านต่างๆ

ตารางที่ 11 การเปิดรับข่าวการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ

การทราบข่าวการอบรมต่าง ๆ	จำนวน	ร้อยละ
จากประกาศของโรงเรียน/อาจารย์	588	62.8
เพื่อน/รุ่นพี่ชักชวน	199	21.3
ทราบเองจาก โปสเตอร์/แผ่นพับ/อินเทอร์เน็ต	149	15.9
รวม	936	100.0

Missing Value = 52

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบข่าวการอบรมต่าง ๆ จากประกาศของโรงเรียน/อาจารย์ จำนวน 588 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ เพื่อน/รุ่นพี่ชักชวนจำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และทราบเองจากโปสเตอร์/แผ่นพับ/อินเทอร์เน็ตจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างสามารถจ่ายได้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง

ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง	$\bar{X}$	SD
	628.65	797.558

จากตารางที่ 12 พบว่า ค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยเท่ากับ 628.65 บาท

ตารางที่ 13 บุคคลที่พาไปเข้าร่วมการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง

บุคคลที่พาไปทำกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
คนในครอบครัว	251	26.8
อาจารย์	293	31.3
เพื่อน	244	26.1
ไปด้วยตนเอง	148	15.8
รวม	936	100.0

Missing Value = 52

จากตารางที่ 13 พบว่า ส่วนใหญ่อาจารย์พาไปเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมาคือ คนในครอบครัว จำนวน 251 คน ร้อยละ 26.8 เพื่อน จำนวน 244 คน ร้อยละ 26.1 และไปด้วยตนเอง จำนวน 148 คน ร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 การเดินทางไปเข้าร่วมการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง

การเดินทางไปร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางไปเอง	564	60.3
มีรถรับ-ส่ง	371	39.7
รวม	935	100.0

Missing Value = 53

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปเอง จำนวน 564 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 และมีรถรับ - ส่ง จำนวน 371 คน ร้อยละ 39.7

ตารางที่ 15 จำนวนวันที่สะดวกในการไปเข้าร่วมฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้าร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	SD
	4.73	12.552

จากตารางที่ 15 พบว่า จำนวนวันที่สะดวกในการไปเข้าร่วมฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 วัน

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากสมมติฐานข้อ 1 นักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ระดับชั้น การศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ย

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเพศ

	เพศ	n	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ระดับความต้องการได้รับการฝึกอบรม	ชาย	248	2.4655	1.37131	-1.862	.063
	หญิง	596	2.6531	1.23896		

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีความต้องการได้รับโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา

	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระดับความต้องการได้รับการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	16.461	2	8.231	5.062	.007
	ภายในกลุ่ม	1367.520	841	1.626		
	รวม	1383.981	843			

จากตารางที่ 17 พบว่า

นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .007

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกันกันเป็นรายคู่

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบรายคู่ ความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามระดับชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 6
		2.4865	2.4982	2.7826
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2.4865	-	.0117	.2961(*)
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2.4982	-	-	.2844(*)
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2.7826	-	-	-

จากตารางที่ 18 หลังจากทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD พบคู่ที่ต่างกันดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (= 2.7826) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (= 2.4865) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .006
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (= 2.7826) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (= 2.4982) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .007

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามแผนการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

	แหล่งความ แปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระดับความ ต้องการได้รับการ ฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	10.991	3	3.664	2.241	.082
	ภายในกลุ่ม	1372.990	840	1.635		
	รวม	1383.981	843			

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีแผนการเรียนต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรม
ด้านนิเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

	แหล่งความ แปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระดับความ ต้องการได้รับการ ฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	23.751	3	7.917	4.892	.002
	ภายในกลุ่ม	1356.234	838	1.618		
	รวม	1379.985	841			

จากตารางที่ 20 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002

เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกันกันเป็นรายคู่

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบรายคู่ ความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 1.00	1.01 - 2.00	2.01 - 3.00	3.01 - 4.00
		1.0000	2.0766	2.5267	2.7135
ต่ำกว่า 1.00	1.0000	-	1.0766	1.5267	1.7135
1.01 - 2.00	2.0766	-	-	.4501(*)	.6370(*)
2.01 - 3.00	2.5267	-	-	-	.1868(*)
3.01 - 4.00	2.7135	-	-	-	-

จากตารางที่ 21 หลังจากทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ LSD พบคู่ที่ต่างกันดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 (= 2.5267) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 2.00 (= 2.0766) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .034

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 (= 2.7135) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 2.00 (= 2.0766) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 (= 2.7135) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 (= 2.5267) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .040

ตอนที่ 6

จากสมมติฐานที่ 2 ประสบการณ์เข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม กับระดับความต้องการในการฝึกอบรม

หัวข้อการอบรม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig.
1. ค่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์	.353	.000
2. สูดยอคนักออกแบบสิ่งพิมพ์	.322	.000
3. ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน	.269	.000
4. แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์	.346	.000
5. สู่ถนนเส้นทางนักเขียน	.418	.000
6. วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน	.388	.000
7. พิราบน้อง (ฝึกเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์)	.362	.000
8. ประดิษฐ์หนังสือทำมือ	.378	.000
9. ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมืออาชีพ	.288	.000
10. จัดหน้านิตยสารด้วยคอมพิวเตอร์	.330	.000
11. ทำหนังสือออนไลน์	.337	.000
12. ถ่ายละครยูทูป	.359	.000
13. ทำหนังสือแบบเด็กแนว	.320	.000
14. ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง	.405	.000
15. ดีเจน้องใหม่	.378	.000
16. พิธีกรหน้ากล้อง	.396	.000
รวม	.392	.000

จากตารางที่ 22 พบว่า ระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรมกับระดับความต้องการในการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกหัวข้อการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ซึ่งหมายความว่ายิ่งกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้นเพียงใด ก็จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น ในทางกลับกันยิ่งกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์น้อยเพียงใด ก็จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์น้อยเท่านั้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย 3 ข้อ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี เพื่อสำรวจความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (จำแนกตามเพศ สถานศึกษา ระดับการศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย รายได้) กับความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ และเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) ด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 และเพศชาย จำนวน 303 คิดเป็นร้อยละ 30.7 โดยมีอายุเฉลี่ย 16.78 ปี

ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 325 คน ร้อยละ 32.9 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 318 คน ร้อยละ 32.2 ตามลำดับ โดยเรียนแผนวิทย์ – คณิต จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ แผนศิลป์ – คำนวณ จำนวน 366 คน ร้อยละ 37.0 แผนศิลป์ – ภาษา จำนวน 92 คน ร้อยละ 9.3 และแผนศิลป์ – ทัวไป จำนวน 4 คน ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 – 4.00 จำนวน 496 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ ระหว่าง 2.01 – 3.00 จำนวน 431 คน ร้อยละ 43.7 ระหว่าง 1.01 – 2.00 จำนวน 56 คน ร้อยละ 5.7 และต่ำกว่า 1.00 จำนวน 3 คน ร้อยละ 0.3

รายได้ต่อเดือนของนักเรียนโดยเฉลี่ย 2382.28 บาท และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวโดยเฉลี่ย 63164.98 บาท

ระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม

หัวข้อการฝึกอบรมระยะสั้นที่นักเรียนเคยได้รับการฝึกอบรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์, ถ่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดให้แตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก), สูดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (หัดทำแบบร่าง แผ่นพับ โปสเตอร์), ประดิษฐ์หนังสือทำมือ, ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน, สู่ถนนเส้นทางนักเขียน, วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน, ทำหนังสือแบบเด็กแนว (ฝึกเขียนบท กำกับ ตัดต่อหนังสือ), ถ่ายละครจูเนียร์ (หัดเขียนบท กำกับ แสดง และทำเบื้องหลังละครเวที), จัดหน้า นิตยสารด้วยคอมพิวเตอร์ (ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดหน้าคอลัมน์ในนิตยสาร), ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมือ อาชีพ, พิราบน้อง (ฝึกเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์), ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง, พิธีกรหน้ากล้อง, ทำหนังสือ ออนไลน์, ดีเจน้องใหม่

ระดับความต้องการการฝึกอบรม

หัวข้อการฝึกอบรมระยะสั้นที่นักเรียนมีความต้องการฝึกอบรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน, ถ่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดให้แตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก), แต่ง ภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์, ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมืออาชีพ, สูดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (หัดทำแบบร่าง แผ่นพับ โปสเตอร์), ทำหนังสือแบบเด็กแนว (ฝึกเขียนบท กำกับ ตัดต่อหนังสือ), ถ่ายละครจูเนียร์ (หัดเขียน บท กำกับ แสดง และทำเบื้องหลังละครเวที), ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง, ดีเจน้องใหม่, จัดหน้า นิตยสารด้วย คอมพิวเตอร์ (ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดหน้าคอลัมน์ในนิตยสาร), ประดิษฐ์หนังสือทำมือ, พิธีกรหน้า กล้อง, สู่ถนนเส้นทางนักเขียน, ทำหนังสือออนไลน์, วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน, พิราบน้อง (ฝึกเป็น นักข่าวหนังสือพิมพ์)

อื่นๆ

หัวข้ออื่นๆที่นักเรียนมีความต้องการฝึกอบรมคือ การทำหนังโฆษณา, การผลิตป้าย โปสเตอร์, การตัดต่อวิดีโอ, การพิมพ์ และการตีพิมพ์เข้านิตยสาร

พฤติกรรมการเข้ารับการอบรม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบข่าวการอบรมต่าง ๆ จากประกาศของโรงเรียน/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ เพื่อน/รุ่นพี่ที่ชักชวน ร้อยละ 22.3 และทราบเองจาก โปสเตอร์/แผ่นพับ/อินเทอร์เน็ต ร้อย ละ 19.1 ตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยเท่ากับ 628.65 บาท

ส่วนใหญ่อาจารย์พาไปทำกิจกรรม จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมาคือ คนในครอบครัวพาไปทำกิจกรรม จำนวน 251 คน ร้อยละ 26.8 เพื่อน จำนวน 244 คน ร้อยละ 26.1 และไปด้วยตนเอง จำนวน 148 คน ร้อยละ 15.8 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เดินทางไปเอง จำนวน 564 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 และมีรถรับ – ส่ง จำนวน 371 คน ร้อยละ 39.7 ทั้งนี้จำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 วัน

การเปรียบเทียบระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรม และระดับความต้องการในการฝึกอบรม จำแนกตามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนที่มีปัจจัยบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .007

โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ($= 2.7826$) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ($= 2.4865$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .006

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ($= 2.7826$) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ($= 2.4982$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .007

นักเรียนที่มีแผนการเรียนต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002

โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 ($= 2.5267$) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 2.00 ($= 2.0766$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .034

กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 ($= 2.7135$) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 2.00 ($= 2.0766$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002

กลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 ($= 2.7135$) มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 ($= 2.5267$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .040

การหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ที่เคยได้รับการฝึกอบรม กับระดับความต้องการในการฝึกอบรม
จำแนกตามหัวข้อการฝึกอบรม

ระดับที่เคยได้รับการฝึกอบรมกับระดับความต้องการในการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กันทางบวก
ทุกหัวข้อการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ซึ่งหมายความว่ายิ่งกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการ
ฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้นเพียงใด ก็จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการฝึกอบรม
หัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์มากขึ้น ในทางกลับกันยิ่งกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการฝึกอบรมหัวข้อทางด้าน
นิเทศศาสตร์น้อยเพียงใด ก็จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการฝึกอบรมหัวข้อทางด้านนิเทศศาสตร์
น้อยเท่านั้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัด
ชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล
และประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกอบอรมต่อความต้องการการฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ โดยสำรวจนักเรียน
มัธยมปลาย 988 คน จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 16,495 คน กำหนดประชากรและกลุ่ม
ตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนใน 4 อำเภอของจังหวัด
ชลบุรีคือ โรงเรียนชลกันยานุกูล โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยาลัย โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียน
วัฒนครุณวิทย์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนคาราสุมุท โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียน
มารีวิทย์พัทยา

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ 4 ประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
ได้แก่พฤติกรรมการเข้าร่วมฝึกอบอรม โครงการฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัด
ชลบุรี ความต้องการเข้าร่วมฝึกอบอรม โครงการฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัด
ชลบุรี เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (จำแนกตามเพศ สถานศึกษา ระดับชั้นการศึกษา
แผนการเรียนที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย) กับความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบอรม
โครงการฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การเข้าร่วม
ฝึกอบอรม โครงการฝึกอบอรมด้านนิเทศศาสตร์ กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบอรม โครงการฝึกอบอรมด้านนิเทศ
ศาสตร์

จากสมมติฐานข้อแรกที่ว่านักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ระดับชั้น
การศึกษา แผนการเรียนที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ย) ต่างกัน มีความต้องการเข้าร่วมฝึกอบอรม โครงการฝึกอบอรม

ด้านนิเทศศาสตร์แตกต่างกันนั้น ผลการวิจัยพบว่าความแตกต่างของเพศอายุ-แผนการเรียนที่ศึกษาและ รายได้ ไม่มีผลต่อความต้องการในการฝึกอบรมโครงการอบรมทางด้านนิเทศศาสตร์

แม้ว่าแนวคิดด้านประชากรศาสตร์จะเชื่อในความคิดที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 44) แต่ทฤษฎีประชากรก็ยังคงใช้หลักของการอธิบายพฤติกรรมการเปิดรับสารของผู้รับสารว่าเป็นแรงบังคับจากภายนอกเพียงอย่างเดียวเท่านั้น องค์ประกอบด้านอื่นๆ ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในทฤษฎีหรือแม้แต่ในการอธิบายผลการวิจัยขององค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่ทฤษฎีมองข้ามไป ได้แก่ ลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ทักษะคิด แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนรสนิยมของผู้บริโภค ซึ่งน่าจะมีความเกี่ยวข้องต่อการเลือกเปิดรับสื่อมวลชน ทั้งในแง่ของประเภทของสื่อมวลชน และเนื้อหาที่เสนอในสื่อ แนวคิดทฤษฎีประชากรไม่ได้นำเอาลักษณะทางจิตวิทยาซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของมนุษย์ (ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางจิตวิทยา) เข้ามาอธิบายพฤติกรรมทางการสื่อสารของผู้รับสารเลย ดังนั้น จึงอาจไม่เพียงพอสำหรับใช้อธิบาย หรือนำมาศึกษาพฤติกรรมทางการสื่อสารของมนุษย์ได้ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 52)

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าประสบการณ์เข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์นั้น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีประสบการณ์เคยได้รับการอบรมจะมีความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าวซ้ำอีก ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่ไม่เคยได้รับการอบรมก็จะไม่มีความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าว เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกหัวข้อการฝึกอบรมซึ่งตรงกับทฤษฎีการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร กล่าวคือผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน โดยประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้รับสาร จะเป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสาร (Baran & Davis, 2006, p. 150) นอกจากนี้การที่บุคคลใดจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสาร เฉยเมยต่อข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วด้วย (Charles Atkin, 1973, 208)

โดยจากการที่นักเรียนซึ่งเคยมีประสบการณ์ได้รับการอบรมแล้วยังมีความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าวอีกนั้น ตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่ว่าถ้าประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นที่พอใจ จะมีการตอบสนองมากขึ้น และถ้าปฏิบัติตอบสนองได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมก็จะเกิดมากขึ้น (Kotler & Armstrong, 2009, p. 77) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความตั้งใจในการเรียนรู้ (Hawkins, Best & Coney, 2004, p. 335) ซึ่งกล่าวว่ายั้งการเรียนรู้ดั้งเดิมมีมากเท่าไร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะกลับคืนมามากขึ้นเท่านั้นในเวลาที่ต้องการ โดยความตั้งใจในการเรียนรู้ของนักเรียนอาจเกิดจากองค์ประกอบของความสำคัญ (นักเรียนอาจรู้สึกรู้ว่าหัวข้อที่เรียนรู้มีความสำคัญกับพวกเขามาก ทำให้ยิ่งอยากเรียนรู้มากขึ้น) ความเกี่ยวข้องกับสาร (หัวข้อที่เรียนรู้อาจมีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนมาก ทำให้อยากเรียนรู้มากขึ้น) การทำซ้ำ (นักเรียนอาจมีความเชื่อที่ว่ายิ่งได้เรียนรู้ในหัวข้อเดิมมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้จดจำมากขึ้นเท่านั้น) รหัสคู่ (นักเรียนอาจมีความเชื่อที่ว่าถ้าเก็บข้อมูลเดียวกันด้วยวิธีการที่ต่างกันจะทำให้เพิ่มการเรียนรู้และเพิ่มความทรงจำมากขึ้น)

ส่วนนักเรียนที่ไม่เคยได้รับการอบรมและไม่มีความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อดังกล่าวนั้นอาจตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้ในแง่ที่ว่าถ้าบุคคลไม่ได้รับความพึงพอใจ (การเสริมแรงทางลบ) บุคคลก็จะไม่ทำพฤติกรรมนั้นอีก (การตอบสนอง) (McDaniel, Lamb & Hair, 2010 p. 195)

ผลการวิจัยโดยภาพรวมพบว่านักเรียนมัธยมปลายจังหวัดชลบุรีเคยได้รับการอบรมด้านนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับที่น้อยถึงน้อยที่สุด สาเหตุมาจากการที่สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในจังหวัดกรุงเทพฯและจังหวัดชลบุรีไม่ได้เปิดการฝึกอบรมที่เอื้อให้กับนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดมากเท่าที่ควรทั้งในเรื่องของสถานที่และระยะเวลาในการจัดฝึกอบรม ตามที่ข้อมูลจากโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคตะวันออกพบว่าการสนับสนุนด้านการศึกษาของท้องถิ่นอยู่ในระดับที่ต่ำ (ฐิติมาวดี เจริญรัชต์, 2550)

ในส่วนของความต้องการการอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนมัธยมปลายจังหวัดชลบุรีตามหัวข้อต่างๆที่นำเสนออยู่นั้นอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย มาจากการที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนต่างจังหวัดไม่คุ้นเคยกับวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ เนื่องจากตลาดแรงงานด้านนิเทศศาสตร์ในจังหวัดชลบุรียังเป็นกลุ่มที่จำกัดมาก รวมถึงการแนะแนวทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมปลายที่มักมุ่งเน้นไปยังวิธีการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่าการอธิบายให้เห็นภาพถึงเนื้อหาวิชา อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพด้านต่างๆในอนาคต นอกจากนี้นักเรียนมัธยมปลายภาคตะวันออกยังมีอัตราการเรียนต่ออุดมศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ (ฐิติมาวดี เจริญรัชต์, 2550) พวกเขาจึงมีความต้องการฝึกอบรมในหัวข้อที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เลยมากกว่า ตรงกับงานวิจัยของพัชนี เศษประเสริฐ (2542) ที่ว่าในด้านหลักสูตร โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างต้องการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ตลาดแรงงานของไทยและโลกปัจจุบันและอนาคต โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพิ่มหลักสูตรระยะสั้นด้านทักษะและวิทยาการใหม่ๆและที่สำคัญคือความต้องการให้จัดหลักสูตรระยะสั้นเสริมทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสม

ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่มุ่งมั่นจะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษานั้นจะมีความต้องการฝึกอบรมที่เป็นในลักษณะของการติวเข้มเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ มากกว่าที่จะสนใจฝึกอบรมในหัวข้อของการส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วไปที่มีลักษณะเป็นกลางๆ ซึ่งตรงกับทฤษฎีความต้องการของมาส โลว์ที่กล่าวว่าโดยทั่วไปความต้องการในระดับที่สูงกว่าจะไม่เกิดขึ้น หากความต้องการในระดับที่ต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มาจากความเป็นจริงที่ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสนใจในเนื้อหาทางด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการมีความพร้อมด้านวิชาการเพิ่มเติมเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01 - 3.00 มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 2.00 ส่วนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.01 - 4.00 มีความต้องการได้รับการฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์มากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 1.01 - 3.00 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มี

เกรดเฉลี่ยสูงกว่ามีความต้องการในการฝึกอบรมมากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า มาจากความจริงที่ว่า
 ธรรมชาติของนักเรียนที่เรียนดีมักมีความใฝ่รู้มากกว่านักเรียนที่เรียนไม่ดี

นักเรียนมัธยมในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่ทราบข่าวการอบรมต่าง ๆ จากประกาศของโรงเรียนและ
 อาจารย์ ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรมระยะสั้นควรมุ่งเน้นการกระจายข่าวสารไปยัง
 โรงเรียนและอาจารย์มากกว่าจะไปตีแผ่สื่อองบประมาณในการผลิตสื่ออื่นๆ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ และ
 อินเทอร์เน็ต

สำหรับค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยเฉลี่ยออกมาเท่ากับ
 628.65 บาทนั้นจะเป็นตัวช่วยกำหนดงบประมาณของโครงการ ซึ่งผู้จัดฝึกอบรมระยะสั้นไม่ควรเรียกเก็บ
 ค่าใช้จ่ายนักเรียนมากไปกว่านี้ และควรบริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดในจำนวนรายรับต่อหัว
 งบประมาณเท่านี้

ในการเดินทางไปฝึกอบรมนั้นนักเรียนมีอาจารย์ ครอบครัวและเพื่อนพาไปทำกิจกรรม โดยส่วน
 ใหญ่สามารถเดินทางไปได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้จัดการฝึกอบรมระยะสั้นจึงไม่จำเป็นต้องจัดหารถรับ – ส่ง
 ให้กับผู้เข้าร่วมอบรม

จำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 วัน นั้นหมายความว่า
 การฝึกอบรมระยะสั้น ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เพียงแค่วันเดียว ผู้จัดสามารถออกแบบหลักสูตรที่มีความ
 ยืดหยุ่นมากขึ้นตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นได้ ใกล้เคียงกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภา บุญยศรีสวัสดิ์
 (2542) ในเรื่องระยะเวลาและช่วงเวลาที่นักเรียนสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุด คือ วันเสาร์ อาทิตย์
 โดยใช้เวลา 1 เดือน สำหรับสถานที่ที่นักเรียนสะดวกจะเข้ารับการอบรมมากที่สุด คือ ในหมู่บ้านหรือในตัว
 อำเภอ โดยยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม 100 – 500 บาท

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยควรคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายที่มีต่อ
 หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น รวมถึงข้อจำกัดและแรงจูงใจด้านต่างๆของพวกเขาก่อนที่จะพัฒนา
 หลักสูตรขึ้นมาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนและใน
 ด้านความต้องการของนักเรียนในชุมชนไปพร้อมๆกัน ซึ่งจะได้ประโยชน์มากกว่าการจัดอบรมใน
 หัวข้อที่นักวิชาการถนัดแล้วพยายามเกณฑ์หาผู้มาเข้าร่วมอบรม
2. นักวิชาการอาจจะต้องสร้างความร่วมมือกับบุคลากรในอุตสาหกรรมนิเทศศาสตร์ด้าน
 ต่างๆ เพื่อช่วยในการพัฒนาหลักสูตร และดึงผู้ที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ เพื่อ
 สร้างความชัดเจนให้กับนักเรียนที่เริ่มสนใจในวิชาชีพนิเทศศาสตร์ได้จุดประกายความคิดและมี
 ความต้องการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยผลิตบุคลากรให้กับ
 ภาคอุตสาหกรรมได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานอีกด้วย

3. เนื้อหาในการฝึกอบรมนอกจากมีการเรียนรู้แล้วควรให้ความบันเทิงด้วย และควรให้นักเรียนมีสิทธิในการควบคุมการเรียนรู้ โดยการเสนอโครงการหลายโครงการและในหลายรูปแบบให้พวกเขาเลือก ทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ยิ่งไปกว่านั้นควรให้พวกเขาตัดสินใจว่าต้องการจะเรียนอย่างไร
4. คอมพิวเตอร์เป็นสื่อที่ดีในการฝึกอบรมให้กับนักเรียนมัธยมซึ่งเป็นคนในยุคที่มีความรู้และสนใจในเทคโนโลยี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ควรเอื้อให้ผู้ฝึกอบรมสามารถควบคุมการฝึกอบรมด้วยตนเองได้ โดยควรให้เนื้อหาวิชาที่จะฝึกอบรมใช้ CD-ROM ที่มีระบบการค้นหาข้อมูลที่ทันสมัย
5. เอกสารที่ใช้ในการฝึกอบรมควรใช้หลายรูปแบบรวมๆกัน ตั้งแต่ตาราง แผนภูมิ รูปภาพ หนังสือ รูปเขียนและการ์ตูน ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนมัธยมให้ความสนใจ เอกสารเหล่านี้ควรมีจุดเด่นที่ดึงดูดความสนใจ ข้อมูลที่ให้ไม่ควรซับซ้อน มีการเน้นข้อความที่สำคัญๆ เพื่อให้ข้อมูลง่ายกับการอ่านเพื่อจับใจความที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ก่อนการวิจัย ควรมึงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อหัวข้อในการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ที่เป็นในแง่การฝึกอบรมด้านอาชีพ เช่น การทำหนังโฆษณา, การผลิตป้าย โปสเตอร์, การตัดต่อวิดีโอ, การพิมพ์ หรือในด้านการตีพิมพ์เข้านิตยสาร จากนั้นจึงนำผลการวิจัยมาตั้งเป็นหัวข้อเพื่อทำการวิจัยในเชิงปริมาณต่อไป เพราะจากผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในหัวข้อที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับปานกลางและน้อย
2. ควรมึงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย และทัศนคติที่มีต่อหลักสูตรระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนค้นพบความถนัดของตนเอง
3. ควรมึงานวิจัยเชิงทดลองที่ใช้วิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันในหลักสูตรฝึกอบรมเดียวกัน และเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การใช้สื่อ
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์ในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชลบุรี และในประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย เป็นสากลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิติ ดัยัคคานนท์. (2543). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: เพลออักษร.
- เกศแก้ว ศรีงาม. (2536). ความแตกต่างของการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการของเยาวชนไทย.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. รัฐศาสตร์ (ประชากรศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย.
- จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัททีเออีฟวิ้ง จำกัด.
- จิตโสภิน มีระเกตุ. (2550). การใช้เวลาว่างของเยาวชนอายุระหว่าง 12-18 ปี กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัด
ระนอง. วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ 28 (2), 202 – 209.
- เจริญ แสนภักดี. (2541). การฝึกอบรมชนิดต่างๆ. วารสารวิทยาการจัดการปริทรรศน์. 1 (1), 101-
111.
- ชูชัย สมितिไกร. (2548). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติมาวดี เจริญรัชต์. (2550). โครงการติดตามสภาวะการณั้เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ภาคตะวันออก.
กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส),
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- นันทรัตน์ สายทอง, ฉัตรพงษ์ สุขเกื้อ. วสันต์ บุญลิขิต. (2544). ความต้องการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตร
ระยะสั้นของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต
พงศ์ ทรดาล. (2539). การวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พัชนี เดชประเสริฐ. (2542). ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษา
สถาบันราชภัฏธนบุรี, สถาบันราชภัฏธนบุรี
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม Personnel development and training. พิมพ์
ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. พระนครศรีอยุธยา หันตรา.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2542). การวิเคราะห์ผู้รับสาร Audience Analysis. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ.: ที.พี.พรินท์
จำกัด. 33 – 45.
- วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์. (2551). เด็กและเยาวชนในสังคมไทย. วารสารวัฒนธรรมไทย, 47 (10), 21 – 23.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2552) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาของนักเรียนเรียนร่วมใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551. วารสารคณะพล
ศึกษา, 12 (1), 60 – 67.
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). การฝึกอบรม. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , กรุงเทพฯ.

- สมาน รั้งสิโยภยกุล. (2544). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สุภาพร พิศาลบุตรและขงยุทธ เกษสาคร. (2545) การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง. กรุงเทพมหานคร.
- โสภาน บุญศรีสวัสดิ์. (2542). การวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของแรงงานผู้ถูกเลิกจ้างและนักเรียน
มัธยมศึกษาที่ออกจาก โรงเรียนกลางคืน เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ จังหวัดสมุทรสาคร,
สถาบันราชภัฏนครปฐม
- หนึ่งหทัย ขอผลกลาง . (2541) พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย.
ปริญาโท (การสื่อสารมวลชน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Atkin, Charles K (1973). New Model For Mass Communication Research. New York: The Free Press
- Baran, J. Stanley, Ph.D. and Davis, K. Dennis, Ph.D. (2006). Mass Communication Theory. CA:
Thomson Wadsworth, 150 – 152.
- Caudron, Shari (1997). Can Generation Xers be trained?. Training & Development. 5 (5), 20 – 24.
- Edwin B., Flippo (2000). Personal Management (5th ed.), US: McGraw-Hill Inc.
- Kim Kyu Young. (1995). Effective Training Methods and Techniques for Adult Training and
Development. Manila: World Scout Bureau / Asia Pacific Region.
- Kotler, Phillip (2009). Principle of Marketing. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Nadler, Leonard and Zeace Nadler (1994). Designing Training Programs : The Critical Events Model (2nd
ed.), Houston, Texas: Gulf Publishing Company Inc. Schiffman, Leong and Lazar Kanuk, Leslie
(2000). Consumer Behavior (4th ed), New Jersey: Prentice Hall.
- Willits, W. L., Willits, F.K. (1986). Adolescent participation in leisure activities: "The less, the more" or
"the more, the more"? Leisure Sciences, 8 (2), 189 – 206.

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

หมายเลข.....

เรื่อง ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น
ด้านนิเทศศาสตร์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
ระยะสั้นด้านนิเทศศาสตร์

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเข้ารับการอบรม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความ หรือ เขียนตัวเลขหรือข้อความลงในช่องว่าง
ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ข้อ	สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
2	อายุ..... (ปี)
3	ระดับการศึกษา ☐ 1. มัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ 2. มัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ 3. มัธยมศึกษาปีที่ 6
3	แผนการเรียนที่ศึกษา ☐ 1. แผนวิทย์-คณิต ☐ 2. แผนศิลป์-คำนวณ ☐ 3. แผนศิลป์-ภาษา ☐ 4. แผนศิลป์-ทั่วไป
5	เกรดเฉลี่ย ☐ 1. ต่ำกว่า 1.00 ☐ 2. 1.01 – 2.00 ☐ 3. 2.01 – 3.00 ☐ 4. 3.01 – 4.00
7	รายได้ต่อเดือนของนักเรียน..... (บาท)
8	รายได้ต่อเดือนของครอบครัว..... (บาท)

ส่วนที่ 2 ความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลาย จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง ในส่วนนี้สอบถามถึงพฤติกรรมที่ผ่านมาและสถานภาพการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลาย
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ทุกข้อ ตามระดับที่ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมและสถานภาพมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เคยได้รับการฝึกอบรมบ่อยที่สุด

4 หมายถึง เคยได้รับการฝึกอบรมบ่อย

3 หมายถึง เคยได้รับการฝึกอบรมปานกลาง

2 หมายถึง เคยได้รับการฝึกอบรมน้อย

1 หมายถึง เคยได้รับการฝึกอบรมน้อยที่สุด

0 หมายถึง ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลย

หัวข้อการอบรม	ระดับสถานภาพที่ท่านเคยได้รับ					
	บ่อยที่สุด 5	บ่อย 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	ไม่เคยเลย 0
1. ค่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดให้แตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก)						
2. สูดขอคนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (หัดทำแบบร่าง แผ่นพับ ไปสเตอร์)						
3. ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน						
4. แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์						
5. ผู้ถนนเส้นทางนักเขียน						
6. วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน						
7. วิจารณ์น้อง (ฝึกเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์)						
8. ประดิษฐ์หนังสือทำมือ						
9. ถ่ายภาพแนวแฟชั่นกับมืออาชีพ						
10. จัดหน้านิตยสารด้วยคอมพิวเตอร์ (ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดหน้าคอลัมน์ในนิตยสาร)						
11. ทำหนังสือออนไลน์						
12. ถ่ายละครจูเนียร์ (หัดเขียนบท กำกับ แสดง และทำเบื้องหลังละครเวที)						
13. ทำหนังสือต้นแบบเด็กแนว (ฝึกเขียนบท กำกับ ตัดต่อหนังสือต้น)						
14. ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง						
15. ดีเจน้องใหม่						
16. พิธีกรหน้ากล้อง						
อื่นๆ (โปรดระบุ).....						

คำชี้แจง ในส่วนนี้สอบถามถึงระดับความต้องการการฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมปลาย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ทุกข้อ ตามระดับที่ท่านมีความต้องการการฝึกอบรมและระดับความต้องการมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการการฝึกอบรมมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความต้องการการฝึกอบรมมาก
 3 หมายถึง มีความต้องการการฝึกอบรมปานกลาง
 2 หมายถึง มีความต้องการการฝึกอบรมน้อย
 1 หมายถึง มีความต้องการการฝึกอบรมน้อยที่สุด
 0 หมายถึง ไม่มีความต้องการการฝึกอบรมเลย

หัวข้อการอบรม	ระดับความต้องการที่ท่านต้องการ ได้รับ					
	มากที่สุด 5	มาก4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	ไม่เคยมเลย 0
1.ค่ายสนุกคิด คิดสร้างสรรค์ (ฝึกคิดแตกต่าง คิดนอกกรอบ คิดไว คิดลึก)						
2.สุดยอดนักออกแบบสิ่งพิมพ์ (หัดทำแบบร่าง แผ่นพับ โปสเตอร์)						
3.ฝึกถ่ายภาพอย่างเขียน						
4.แต่งภาพสวยด้วยคอมพิวเตอร์						
5.สูดถนนเส้นทางนักเขียน						
6.วาดภาพประกอบให้โดนคนอ่าน						
7.พิราบน้อง (ฝึกเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์)						
8.ประดิษฐ์หนังสือทำมือ						
9.ถ่ายภาพแนวแฟนชั่นกับมืออาชีพ						
10. จัดหน้านิตยสารด้วยคอมพิวเตอร์ (ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดหน้าคอลัมน์ในนิตยสาร)						
11. ทำหนังสือออนไลน์						
12. ค่ายละครจูเนียร์ (หัดเขียนบท กำกับ แสดง และทำเบื้องหลังละครเวที)						
13. ทำหนังสือสั้นแบบเด็กแนว (ฝึกเขียนบท กำกับ ตัดต่อหนังสือสั้น)						
14. ค้นหาเส้นทางสู่นักแสดง						
15. ดีเจน้องใหม่						
16. พิธีกรหน้ากล้อง						
อื่นๆ (โปรดระบุ).....						

297361

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือ เขียนตัวเลขหรือข้อความลงในช่องว่าง
ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ข้อ	สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม
1	กิจกรรมยามว่างที่คุณพ่อ-คุณแม่มักสนับสนุนให้นักเรียนทำคือ .....
2	กิจกรรมยามว่างที่นักเรียนชอบทำคือ .....
3	นักเรียนทราบข่าวการอบรมต่างๆ ได้อย่างไร ☐ 1. จากประกาศของโรงเรียน/อาจารย์ ☐ 2. เพื่อน/รุ่นพี่ชักชวน ☐ 3. ทราบเองจากโปสเตอร์/แผ่นพับ/อินเทอร์เน็ต
4	ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนสามารถจ่ายได้ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง..... (บาท)
3	บุคคลที่พานักเรียนไปทำกิจกรรม ☐ 1. คนในครอบครัว ☐ 2. อาจารย์ ☐ 3. เพื่อน ☐ 4. ไปด้วยตนเอง
6	การเดินทางไปร่วมกิจกรรม ☐ 1. เดินทางไปเอง ☐ 2. มีรถรับ-ส่ง
7	จำนวนวันที่นักเรียนสะดวกในการไปเข้าร่วมกิจกรรม.....(วัน)